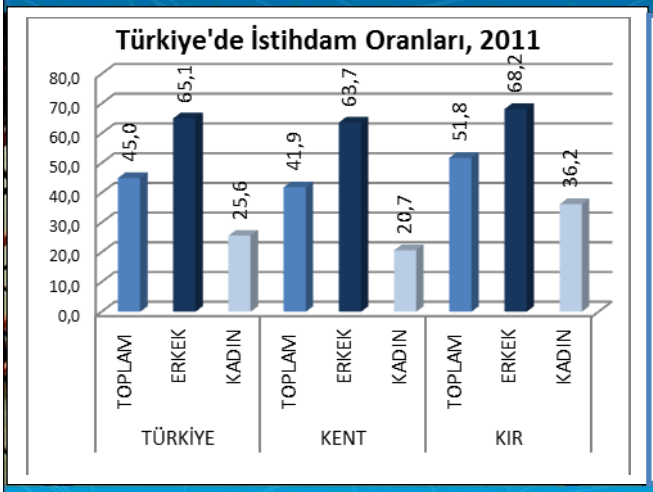

2012

IĞDIR

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU

IĞDIR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

IĞDIR İLİ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZ ÇALIŞMASI

PROJE KOORDİNATÖRÜ

Bülent DİLMEN ***İl Müdür Yardımcısı***

HAZIRLAYANLAR

Nurhan ERDOĞAN ***İş ve Meslek Danışmanı***

Levent BERK ***İş ve Meslek Danışmanı***

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

IĞDIR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

SUNUŞ

Iğdır ilinin mevcut işgücü piyasasını belirlemek amacıyla Çalışma ve İş Kurumu Iğdır İl Müdürlüğü adına İş ve Meslek Danışmanları tarafından **'' Iğdır İli İşgücü Piyasası Analiz Çalışması''** hazırlanmıştır. Böylece ilimizde sektörel bazda ihtiyaç duyulan meslekler ile 2013 yılı boyunca istihdam artış ve azalışı beklenen meslekler belirlenmiştir. Bu çalışma sayesinde piyasada meydana gelmesi muhtemel değişme ve gelişmeler izlenecek ve gerekli önlemler alınacaktır.

Sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları beraberinde getiren işsizlik, iş dünyamızın en önemli sorunlarından biridir. Bu sorunu çözebilmek için tüm kurum ve kuruluşlarımızda çağdaş yönetim anlayışı çerçevesinde insan odaklı, katılımcı, güven esaslı, iletişim temelli, etkili, verimli ve çözüm merkezli stratejiler geliştirilmektedir.

Bu bağlamda hedefi, sürekli iyileşme ve gelişme olan ilimizde; istihdam ve mesleki eğitim ihtiyacını belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmanın; ilimizdeki işsizlik sorununun doğru teşhis edilmesi ve yetişmiş insan gücünün ***''Her İşsizin Bir Danışmanı Olacak''*** sloganı ile ilk kez atanan İş ve Meslek Danışmanları marifetiyle doğru ve isabetli alanlara yönlendirilmesi konusunda önemli katkıları olacağına inanmaktayım.

Iğdır İli; eğitimden sağlığa, ulaşımdan tarıma, tekstilden köy hizmetlerine kadar pek çok alanda yükseliş göstermektedir. Çalışma ve İş Kurumumuzun ilimizdeki işsizlik oranlarını daha da azaltmak için açmış olduğu kursların ve yaptığı diğer çalışmaların da bu yükselişte payı oldukça fazladır.''Iğdır İli İşgücü Piyasası Analiz Çalışması'' adlı bu kitabın; ilimizdeki işverenlere, yatırımcılara, işsizlere işgücü ve istihdam imkanları anlamında önemli bir perspektif kazandıracağına inanıyorum.

Bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen herkesi tebrik ediyor. Iğdır İli İşgücü Piyasası Analiz Çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Ahmet PEK

Vali

ÖNSÖZ

Üç farklı ülkeyle komşu olma özelliği ile Türkiye'de tek olan ilimiz Iğdır, aynı zamanda mikroklima özelliği ile de ülkemizdeki sayılı şehirlerden biridir. Gösterdiği mikroklima özelliği hemen hemen tüm tarım ürünlerinin yetiştirilmesinin mümkün olduğu ilimizde tarım faaliyetlerinin yoğunluğu işsizliği azaltmada önemli bir etkendir. Ayrıca sınır komşularımızla sürekli olarak sınır ticareti yapılması da ilimizin kalkınmasında önemli bir yere sahiptir.

Bu özellikleri ile tarım alanında ve uluslararası nakliyatta ülke genelinde önemli bir yere sahip ilimizde işsizliğin sınırlarını belirlemek, işsizliğin etkilerini azaltmak, istihdam politikası oluşturarak korunması ve gelişimini sağlamak, istihdam ve eğitim ihtiyacını tespit ederek stratejiler oluşturmak ve işgücü piyasası verilerini derleyip analiz ederek yorumlamak amacıyla kurumumuz İş ve Meslek Danışmanlarınca gerekli çalışmalar yürütülerek İşgücü Piyasası Analizi yapılmıştır.

İlimizi de büyük ölçüde etkileyen işsizliğin etkilerini bir nebze azaltmak, çözüm yolları bulmak, ortaya çıkacak farklı görüş ve bakış açılarını kamuoyu ile paylaşmak ve işsizliğin temelinde yatan esas sorunu yerel ölçekte belirlemek kurumumuzun ilk hedefidir. Bu çalışmamız ilimizdeki işgücü piyasasının sorunları hakkında sağlıklı veriler elde etmemizde ve işsiz vatandaşlarımızın sorunlarına daha yakından ışık tutmamızda yararlı olacaktır. Analiz çalışmasındaki önerilerin hayata geçmesi ve ilimize, özellikle işsiz vatandaşlarımız ve işverenlerimize faydalı olması dileğiyle, emeği geçen herkese teşekkür ederim. Saygılarımla...

Ahmet AYDIN

Iğdır Çalışma ve İş Kurumu

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ iv
KISALTMALAR vii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1

GİRİŞ 5

BİRİNCİ BÖLÜM 7
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7
İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 7
EKONOMİK VERİLER 7
NÜFUS GÖSTERGELERİ 11
EĞiTiM GÖSTERGELERİ 14
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 17
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 33

İKİNCİ BÖLÜM 38
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 38
AMAÇ VE YÖNTEM 38
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 39
AÇIK İŞLER 45
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 50
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR 54
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 55
SONUÇ 58

KAYNAKÇA 61
EKLER 62
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 63
Ek 2- Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 67
Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar 67
Ek 2c: Araştırma Yöntemi 68
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 70
Ek 4- Ek Tablolar 77

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yıllara Göre Kişi Başı Gayri Safi Katma Değer, TRA2 ve Türkiye……**8**

Tablo 2: 01.01.2012 – 31.10.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri……**9**

Tablo 2.1: Yıllara göre Iğdır İlinin Yatırım Teşvikleri……**10**

Tablo 3: Sektörlere Göre Açılan ve Kapanan İşyeri Sayıları,2005-2011……**10**

Tablo 4: Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı……**13**

Tablo 5: Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Iğdır,2010-2012……**15**

Tablo 6: İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye ve Iğdır, 2010-2012……**16**

Tablo 7: Geniş Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TRA2,2011……**18**

Tablo 8: Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011……**21**

Tablo 9: Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri, TRA2 Bölgesi,2011……**29**

Tablo 10: Geniş Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011……**31**

Tablo 11: Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılım Oranı, 15 -24 Yaş Grubu, TRA2,2011……**31**

Tablo 12: İşe Yerleştirme İstatistikleri, Iğdır, 2012……**33**

Tablo 13: Başvuru ve İşe Yerleşenler, Iğdır, 2011-2012……**34**

Tablo 14: Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, Iğdır- Türkiye, 2012……**35**

Tablo 15: İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Iğdır ,2012……**35**

Tablo 16: Mesleklere Göre Açık İş, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler……**36**

Tablo 17: İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye-Iğdır, 2012……**36**

Tablo 18: İşgücü Yetiştirme Kurslarına Katılanlar, Türkiye-Iğdır,2012……**37**

Tablo 19: İşkur İşgücü Piyasası Araştırması, 2007 – 2012……**39**

Tablo 20: Sektörlere Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Iğdır,2012……**44**

Tablo 21: Mesleklere Göre İstihdam, Türkiye ve Iğdır,2012……**45**

Tablo 22: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı, Türkiye ve Iğdır,2012……**46**

Tablo 23: Meslek Bazında Açık İş Sıralaması, Türkiye ve Iğdır, 2012……**49**

Tablo 24: Sektörlere Göre Net İstihdam Artışı ve Değişim Oranı, Iğdır, 2012……**55**

Tablo 25: Sektörlere Göre Aralık ve Haziran Dönemleri NİDO, Iğdır, 2012……**57**

Tablo 26: En Fazla İstihdam Artışı Beklenen İlk 20 Meslek, Iğdır, 2012……**58**

Tablo 27: En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen İlk 20 Meslek, Iğdır, 2012……**59**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1: Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer, TRA2, 2004-2008.....**8**
Grafik 2: Sektörlere Göre Bölgesel Paylar,TRA2, 2004-2008.....**9**
Grafik 3: Geniş Yaş Aralığı ve Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, Iğdır,2011.....**11**
Grafik 4: Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Iğdır,2011.....**12**
Grafik 5: Yerleşim Yerlerine ve Cinsiyete Göre Nüfus, Iğdır,2011.....**12**
Grafik 6: İlçeler, Şehir ve Köy Nüfus Yüzde Oranı, Iğdır,2011.....**13**
Grafik 7: Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Iğdır,2011.....**14**
Grafik 8: Eğitim Durumlarına Göre İşgücü Katılım, İşsizlik ve İstihdam Oranları, TRA2,2011 .....**17**
Grafik 9: Geniş Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%),TRA2 Bölgesi, 2011.....**19**
Grafik 10: Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı(%), TRA2 Bölgesi.....**20**
Grafik 11: Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011.....**21**
Grafik 12: Yıllara ve İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam (Bin),TRA2 Bölgesi.....**22**
Grafik 13: İşteki Duruma ve İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam Edilenler(Bin),TRA2 Bölgesi,2011.....**22**
Grafik 14: İstihdam Edilenlerin İşteki Durumu, TRA2 Bölgesi ve Türkiye.....**23**
Grafik 15: Meslek Grubuna Göre İstihdam (%), TRA2 Bölgesi.....**23**
Grafik 16: İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam, TRA2 Bölgesi, 2011.....**24**
Grafik 17: İktisadi Faaliyet Kolları ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, Türkiye ve TRA2,2011.....**25**
Grafik 18: Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, Türkiye ve TRA2 Bölgesi,2011.....**25**
Grafik 19: İşteki Duruma Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011.....**26**
Grafik 20: Yaş ve SGK'ya Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, Türkiye ve TRA2 Bölgesi,2011.....**26**
Grafik 21: Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları, Türkiye ve TRA2 Bölgesi.....**27**
Grafik 22: Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011.....**27**
Grafik 23: Eğitim Durumuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011.....**28**
Grafik 24: Bekleme Sürelerine Göre İşsizler (Bin), TRA2 Bölgesi,2011.....**28**
Grafik 25: Kadınların İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri(15+ Yaş),TRA2 Bölgesi, 2011.....**30**
Grafik 26: Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı(%),TRA2,2011 .....**30**
Grafik 27: Cinsiyete Göre 15 – 24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri, TRA2 Bölgesi,2011.....**32**
Grafik 28: Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı(%), TRA2 Bölgesi,2011.....**32**
Grafik 29: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Türkiye ve Iğdır, 2012.....**41**
Grafik 30: Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları(%), Iğdır, 2012.....**42**
Grafik 31: Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı, Iğdır,2012.....**47**
Grafik 32: Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları(%),Iğdır,2012.....**48**
Grafik 33: Kadınların En fazla İcra Ettiği Meslekler, Iğdır, 2012 .....**50**
Grafik 34: Açık İşlerde İstenen Eğitim Durumları, Iğdır, 2012 .....**51**
Grafik 35: Açık İşlerde İstenen Beceri ve Nitelikler, Türkiye ve Iğdır, 2012 .....**51**

Grafik 36: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler, Iğdır,2012……**52**
Grafik 37: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları, Iğdır,2012……..…..**53**
Grafik 38: Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler, Iğdır,2012……..**53**
Grafik 39: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Iğdır,2012……..……..**54**

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Iğdır ilinin içerisinde yer aldığı TRA2 bölgesinde genel ekonomik duruma bakıldığında, sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) ilk sırada %62,8'lik bir oranla hizmetler sektöründe gelmekte, bu sektörü tarım ve sanayi sektörleri takip etmektedir. Bölge içinde tarım sektörünün ağırlığı GSKD içinde düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen %24,6 ile Türkiye genelindeki tarımın payı dağılımının iki katından daha fazladır. TRA2 bölgesi 2004-2008 yılları arasında GSKD' ye göre %35,6'lık bir gelişme hızı göstermiştir. Bölgede kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla 2004-2008 yılları arasında daha hızlı artarken, bu oran 4.613 TL ile Türkiye ortalamasından %38,4 oranında daha düşüktür. Iğdır ili yatırım teşviklerinden aldığı pay açısından yıllar içerisinde inişli çıkışlı bir tablo çizmektedir. Son 11 yılda sabit yatırımın 42 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2011'dir. 2011 yılında sabit yatırımların miktarı sıralamasında Iğdır ili Türkiye genelinde 76. sırada yer almaktadır. Kamu yatırımları açısından ise il 2011 yılında Türkiye genelinde 74. sırada bulunmaktadır.

Iğdır ilinde kurulan ve kapanan şirket istatistiklerine bakıldığında 2012'nin ilk on ayında 20 şirket, 58 gerçek kişi ticari işletmesi kurulmuştur. Bunun yanında 21 şirket tasfiye edilmiş, 11 şirket faaliyetine son vermiştir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde en fazla sayıda küçük işletmenin kapandığı il 606 gerçek kişi ticari işletmesi ile Iğdır ili olmuştur.

Iğdır ilinin demografik özelliklerine bakıldığında, 2011 yılı itibariyle, ilin toplam nüfusu 188.857 kişidir. Nüfusun %51,8'i erkek, %48,2'si kadınlardan oluşmaktadır. Iğdır ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 115.976 kişidir. Bu grubun ilin toplam nüfusu içindeki oranı %61,4'tür. Iğdır ilinde toplam nüfusun %52,7'si il veya ilçe merkezlerinde, %47,3'ü ise belde veya köylerde yaşamaktadır. 2010-2011 döneminde Iğdır ilinde ‰-16,7 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı, Türkiye ortalaması olan ‰13,5'in üstündedir. Göç oranlarına bakıldığında Iğdır'ın göç veren bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2010-2011 yılında Iğdır'dan göç eden insanların net sayısı 8.579'dur. Iğdır ilinde çalışma yaşı nüfus oransal olarak Türkiye genelinden az miktarda düşük olsa da, ildeki çocukların (0-14 yaş nüfus) oranı, Türkiye genelinden yüksek; yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı ise Türkiye genelinden düşüktür. Dolayısıyla yaşlı bağımlılık oranı %7,4 ile %10,8 olan Türkiye genelinden düşük; genç bağımlılık oranı ise %68,8 ile %38,1 olan Türkiye genelinin iki katıdır. Iğdır'da yaş bağımlılık oranı ise 76,25'tir.

Iğdır ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (75,7) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Çalışma yaşı nüfusun en büyük oranda (%22,9) ilköğretim ve ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Bunu ilkokul mezunları (%19,5) ile lise veya dengi okul mezunları (%17,6) izlemektedir. Yüksekokul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece %6,8'lik bir orana sahiptir. Türkiye genelinde olduğu gibi Iğdır ilinde de çalışma yaşı kadınlarla çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Iğdır ilinde 2011/2012 öğrenim yılında genel ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 7.979 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 4.547'dir.

İşgücü arzına ilişkin mevcut veriler büyük ağırlıkla TRA2 bölgesini kapsamaktadır. TRA2 bölgesinde geniş yaş grubu (15-55+ yaş) için sivil nüfusun %33,1'i işgücüne katılmaktadır. Bu oranla bölge, %49,9 olan Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

TRA2 bölgesinde işgücüne katılım oranlarına cinsiyete göre bakıldığında, kadınların işgücüne katılım oranı 18,6 iken, bu oran erkekler için %56,9'dur. Yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın

20-24 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde işgücüne katılım oranı 15-19 yaş aralığında 45,4 iken; kadınlarda işgücüne katılımın en yüksek(%31,1) olduğu yaş aralığı 20-24'tür. İşgücünün ağırlıklı bölümünü %62,1'lik bir oranla lise altı derecede eğitimliler oluşturmakta, bunu %16,2'lik bir oranla okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir.TRA2 bölgesinde ise işgücüne katılım oranı 54,4'tür.

TRA2 bölgesinde nüfusun %42,8'i işgücü piyasası dışındadır. İşgücü dışında kalan kadınların oranı % 67,4'le erkeklere ait oranın (% 21) üç katından daha fazladır. Veriler eğitim düzeyi ile işgücüne katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yükseköğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Yükseköğrenim diploması olan kadınların %1,3'ü ve erkeklerin %2,4'ü işgücü piyasası dışındadır. Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle TRA2 bölgesinde işgücüne dahil olmayanlar için ilk sırada gelen neden ev işleri ile meşgul olmak (%52,9), ikinci neden öğrenci olmak (%21,7) ve üçüncü neden ise özürlü, yaşlı ve hasta olmaktır (%16,9). 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri ile meşguliyet olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlar olduğunu göstermektedir.

Iğdır ilinin de içinde bulunduğu TRA2 bölgesinin istihdam oranı 2011 yılı itibariyle %48,8'dir. Bu oran 2006 yılından bu yana TRA2 bölgesinde ufak iniş çıkışlarla sabit kalmıştır. Türkiye genelinde ise bu oran 2006 yılından itibaren sürekli artış göstermektedir. Bu durum Iğdır'ın istihdam oranı açısından Türkiye ortalamasının üzerinde olduğuna işaret etmektedir. Bölgede yaşayan erkeklerin üçte ikisi (%66,9), kadınların ise sadece üçte biri (%30,5) çalışmaktadır. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu hem erkekler, hem de kadınlar için 35-54'tür. 2011 yılı itibariyle, TRA2 bölgesindeki istihdamın %37,5'ini okuma-yazma bilmeyenler, %76,2'sini yüksek eğitimliler, %51,7'sini lise ve dengi okul mezunları, %50,2'sini ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen işgücünün tarımda (%60), yükseköğrenim mezunu işgücünün ise hizmet sektöründe (%89,3) yoğunlaştığını görmek mümkündür. 2011 yılı için TRA2 bölgesinde eğitimle istihdam arasında doğrusal bir korelasyon olduğu görünmektedir. Veriler bölgede eğitim seviyesi arttıkça, istihdam edilme olasılığının da arttığını göstermektedir. Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %37,5 iken, lise altında istihdam oranı %50,2'ye, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %51,7'ye ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %76,2'ye yükselmektedir.

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında TRA2 bölgesinde istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektörü yerine, tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Tarım sektörü TRA2 bölgesinde toplam istihdamın %55,9'unu kapsamakta, bunu %30,5'lik istihdam yaratma oranıyla hizmet sektörü ve %13,7'yle sanayi sektörü izlemektedir. Yıllar içinde bakıldığında tarım sektöründe istihdam oranının düşmekte olduğu da açıkça görünmektedir. İşteki durum açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların ve işveren veya kendi hesabına çalışanların ise tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Tarım ve tarım dışı sektörleri olarak işteki duruma bakıldığında, tarım sektörüne ücretsiz aile işçiliğinin hakim olduğu görülmektedir. Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TRA2 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %53,6 oranıyla nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Bunu %12,2 oranıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ve %7,9'luk bir oranla sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar izlemektedir. TRA2 bölgesinde istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%84) 1-9 kişi çalıştıran

işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %7'lik bir oranla 25-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. Iğdır'ın istihdam oranı ise %45,3 olarak belirlenmiştir.

TRA2 bölgesinde istihdamın %73,2'si kayıt dışındadır. Bölgedeki kadınların %87,9'u, erkeklerin ise %66,2'si kayıt dışı çalışmaktadır. Yine de kayıt dışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söylenebilir. TRA2 bölgesinde 2007 yılında %80,5 olan kayıt dışılık oranı, 2011 yılında %73,2'ye düşmüştür. İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında bölgede tarımın istihdamdaki payının yüksek olduğu, ancak bu sektörde çalışanların %93,2'sinin kayıt dışı olarak çalıştığı görülmektedir. Bölgede tarım sektöründen sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla sanayi ve hizmetler sektörüdür. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %48 olarak görünmektedir. Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi toplam okuma yazma bilmeyenlerin %90'ından fazlası kayıt dışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%81,4), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%43,5) ve yükseköğretim mezunları (%7,1) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma durumu da azalmaktadır. TRA2 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en düşük kayıt dışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%45,8) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %97,4'ü, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %76,8'i kayıt dışı çalışmaktadır. TRA2 bölgesinde en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%96,4) olduğu, bunu 20-24 yaş grubunun (%81,6) izlediği görülmektedir. Diğer yaş aralıklarında kayıtsız çalışma oranları %81,1'le %66,3 arasında değişmektedir.

2011 rakamlarına göre TRA2 bölgesinde işsizlik oranı %10,2'dir. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %3,5; erkekler açısındansa %12,9'dur. Aslında 2010 rakamlarına göre TRA2 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının altında kalmaktadır. Ancak TRA2 bölgesi içerisinde işsizliğin en yüksek olduğu il %11,1'lik oranla Iğdır'dır. Iğdır bu işsizlik oranıyla Türkiye genelindeki 81 il arasında işsizliğin en yüksek olduğu 33. ildir. 2011 yılında TRA2 bölgesindeki toplam işsizlik %10,2 iken, tarım dışı işsizlik %19,8'dir. Yani işsizliğin tarım yoğun kırsal alanlara kıyasla, kentsel alanlarda daha yaygın olduğu söylenebilir. TRA2 bölgesinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%12,3) için 20-24 yaş grubu; erkekler (%19,2) için 15-19 yaş grubudur. Kadın işsizliği açısından ikinci sırada %4,7'lik bir oranla 15-19 yaş aralığı gelirken, erkek işsizliği açısından ikinci sırayı %17,3'lük oranla 20-24 yaş grubu almaktadır. Hem kadınlar (%0), hem de erkekler (%3,2) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı %2,2'dir. TRA2 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en yüksek işsizliğin (%11,6) lise altı mezunları tarafından deneyimlendiği görülmektedir. TRA2 bölgesinde bir yıldan az süredir iş arayanların sayısıyla bir yıl ve daha uzun zamandır iş arayanların sayısından epey fazladır. Uzun süreli işsizlik cinsiyet bazında incelendiğinde, kadınların %66,6'sı bir yıl ve daha çok süredir iş aramayı sürdürürken, iş arayan erkeklerin ise %86,1'i bu pozisyondadır.

2012 yılı itibariyle Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Iğdır'da kuruma kayıtlı 5.612 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %45,1'i, 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %11,9'u yüksek öğrenimlidir.

Eğitim durumuna göre yapılan başvuru sayılarına bakıldığında ise Iğdır ili için en fazla başvurunun %64,3'lük bir oranla ilköğretim mezunları tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde bu eğitim Türkiye için de geçerlidir. Başvuru sayıları bakımından ilköğretim mezunlarını %25,1

ile ortaöğretim mezunları takip etmektedir. Iğdır için 2012 ilk on aylık istatistikleri ise önceki yıldan biraz daha farklı bir görüntüye sahiptir. 2012 yılındaki toplam başvuru sayısındaki artışın temel kaynaklarından biri ise önlisans ve lisans mezunlarının başvuru sayılarında ciddi oranda artmasıdır. Kadın başvurularında ise en fazla artışın ortaöğretim mezunları arasında olduğu gözlenmektedir. Bu başvuru sayıları ışığında Iğdır ilinde 2011 yılı itibariyle yapılan işe yerleştirmelerde toplam 854 kişinin bir işe yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Yani başvuru yapanlar arasından 2297 kişi işe yerleştirilememiştir. İşe yerleşenlerin %67'si erkek, %33'ü kadındır.

2012 İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre, Iğdır ilindeki açık iş oranı %12,8 ile Türkiye açık iş oranından (%3.34) yüksektir.; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla imalat (%50,8), insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri (%11,9) ve idari ve destek hizmet faaliyetleri (%10,6) sektörleridir. Meslekler bazında açık iş sayısına göre yapılan sıralamada Iğdır'da ilk üç sırayı sırasıyla model makineci(dokuma, hazır giyim ve ev tekstili); tır şoförü ve kumaş paketleme işçisi almıştır. Ana meslek gruplarında ihtiyaç duyulan eleman sayılarına göre, sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışabilecek olanlar ilk üç sırada gelmektedir.

Iğdır ilinde temininde güçlük çekilen meslekler, tır şoförü, model makineci, muhasebeci, özel eğitim öğretmenleri ve yolcu taşıma şoförü şeklinde sıralanmaktadır.

Temininde güçlük çekilen eleman sayılarının sektöre göre dağılımına bakıldığında ise Iğdır için eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk üç sektör sırasıyla ulaştırma ve depolama, toptan perakende ticaret ve motorlu taşıtlar bakım ve onarımı ve imalat sektörüdür. Bu ilk üç sektörün eleman ihtiyacı sayısı toplam talebin % 76,6'sıdır.

Bir takım mesleklerin temininde güçlük çekilmesinin nedenine ilişkin sonuçlara göre, ön sıralarda yoğunlukla yeterli beceri ve nitelik, aranılan alanda eleman bulunmaması, çalışma ve ortam koşullarının beğenilmemesi ve önerilen ücretin az bulunması sebepleri gelmektedir. Eğitim düzeyleri bağlamında, işverenlerin % 66,5'i için eğitim seviyesi önem teşkil etmemekte, % 8,4'ü için genel lise mezunu olması yeterli, % 14,7'si için lise altı dereceye sahip olması ve % 4,1'i meslek lisesi ya da meslek yüksek okulu mezunu olmasını beklerken en az lisans derecesine sahip eleman arayanlar işverenlerin % 4,1 'ini oluşturmaktadır.

Iğdır İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 12,8 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 15,7'ye yükselmektedir. 2012 yılsonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %7,1 ile imalat, %2,5 ile toptan ve perakende ticaret ve % 1,2 ile ulaştırma ve depolama sektörlerindedir. İmalat sektöründeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında %0,1 oranında azalama göstermektedir. Ulaştırma ve depolama sektöründe ve inşaat sektöründe ise artış beklentisi bulunmamaktadır. Başta toptan ve perakende ticaret olmak üzere diğer sektörlerde büyüme ya da küçülme beklenmemektedir.

GİRİŞ

Iğdır İşgücü Piyasası Analizi'nin amacı illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır. Bu raporda il düzeyinde işgücü arzı ve talebine ilişkin temel veriler sunulacaktır. Bu çerçevede, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Iğdır için bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir. Iğdır İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın amacı tüm ilçe ve köylerini de kapsayacak biçimde Iğdır ilinde işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin işgücü talebini değişik boyutlarıyla tespit etmek, ve işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Böyle bir talep araştırması ile desteklenen Iğdır İşgücü Piyasası Analizi'nin özellikle işgücünün talep açısından ve gelecek kısa dönemde eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilmesi, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi gibi hedefleri vardır. Bir bütün olarak bu rapor, işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Iğdır İşgücü Piyasası Analizi raporu dört temel bölümden oluşmaktadır. İşgücü piyasasını etkileyen unsurlardan genel ekonomik yapı, demografik özellikler ve eğitim durumu raporun ilk kısmını oluşturmaktadır. Raporun ikinci bölümünde Iğdır ili işgücü piyasasını arz açısından analiz etmeye yarayacak bileşenler incelenmektedir. Bu bileşenler işgücüne katılım, işgücü dışı nüfus istihdam, kayıtdışı istihdam ve işsizlik başlıkları altında toplanmaktadır. Bu bölümde ayrıca işgücü piyasasında çoğunlukla dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kadınlar ve gençlerin durumuna da ayrı başlıklar altında bakılmaktadır. Raporun üçüncü bölümü Iğdır ili özelinde en son veriler ışığında İŞKUR kapsamında gerçekleşen arz ve talep eşleştirmelerine bakmakta, bu çerçevede Iğdır ilinde açık işlere yapılan başvurular, bu işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme çabalarını özetlemektedir. Raporun son bölümü olan dördüncü bölüm ise ığdır ili işgücü piyasasına talep yönünden bakmakta ve Iğdır İli İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının sonuçlarını derlemektedir. Bu çerçevede işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin gelecek istihdam beklentisi gibi bileşenlere ait veriler özetlenmektedir. Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde ise işgücü piyasanın önemli unsurları arasındaki ilişkilerden yola çıkarak işgücü arzı ve talebi açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmakta ve politika önerileri sunulmaktadır.

Iğdır İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk iki bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, demografik yapı ve eğitim durumuna ait verilerle, Iğdır ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hanehalkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Bu verilerden bir kısmı Iğdır iline özel olsa da, işgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Iğdır ilinin yer almış olduğu TRA2 bölgesi (Ağrı, Kars, ığdır ve Ardahan) geneline ait verilerdir. Bu verilerin büyük çoğunluğu 2011 yılına aittir. Iğdır iline özel kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Araştırma çerçevesi Iğdır ilinde 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleri ile sınırlıdır. İşyerleri listesi TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi listesinden

oluşturmuştur . İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir . Iğdır için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

Üretim, insan ihtiyaçlarını tatmin etme kabiliyetlerini artıran her türlü faaliyet kısaca iktisadi fayda demektir. Üretim, doğal kaynakların işlenerek bir ürün elde edilmesi şeklinde olabileceği gibi bir fabrikada emek, sermaye ve hammaddenin belirli ameliyelerden sonra yeni bir mal elde edilmesi şeklinde de olabilir. Ayrıca bir devletin toplam üretim miktarı tespit edilirken; insanların ihtiyaçlarının karşılandığı ve karşılığında ülke ekonomisine fayda sağlandığı için hizmet sektörü de sanayi ve tarım sektörlerinin yanında ana sektör olarak göz önünde bulundurulur.

Üretimin yapılması için doğal kaynaklar, emek(iş gücü), sermaye ve müteşebbise (girişim) ihtiyaç duyulmaktadır. Bu dört unsur, insanların ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre tespit ederek üretmektedir. Üretim ve tüketim birbirini takip eder. Genel olarak tüketimi yapılmayan mal ve hizmetler üretilmezler. Diğer bir ifade ile üretim yapılması ihtiyaçlardan doğmaktadır. Üretim belli başlı dört şekilde görülür:

1. Maddenin tatmin özelliğini değiştirerek maddi fayda meydana getirir.
2. Malların bir yerden başka bir yere nakledilmesiyle mekan faydası meydana getirir.
3. Malların bol olduğu zamanlarda stok edilerek az bulunan zamanda kullanılmaya ve istihkaka arz edilmesiyle zaman faydası meydana getirir.
4. İnsan ihtiyaçlarını karşılayarak hizmet faydası meydana getirir.

Üretimin en önemli faktörü olan emeğin ve bir ülkedeki işgücü emek arzı ile emek talebini buluşturan sahaya iş piyasası denilmektedir. Başka bir ifade ile iş piyasası emeğini arz edenlerle emek talebinde bulunanların birbirini aradığı bir piyasadır. Her piyasada olduğu gibi iş piyasasında da arz ve talep söz konusudur. Arz tarafında, çalışmaya istekli ve elverişli iş arayan insanlar; talep tarafında ise üretimi sağlayabilmek için işgücü arayan işverenler bulunmaktadır.

İşgücü piyasasını etkileyen unsurları;

1. Ekonomik Veriler
2. Nüfus Göstergeleri
3. Eğitim Göstergeleri
4. Genel İşgücü Göstergeleri
5. İŞKUR'a Kayıtlı İşgücü Göstergeleri olarak sıralanmaktadır.

EKONOMİK VERİLER

Katma değer, bir birimin sınıflamasının ekonomik faaliyete göre belirlenmesinde temel kavramdır. Çıktı ve ara tüketim arasındaki fark olan katma değer, her birimin Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya(GSYİH) katkısının ek ölçütüdür. Benzer bir değerlendirme kavramı, temel fiyatlar üzerinden gayri safi katma değerdir. Temel fiyatlarda gayri safi katma değer, temel fiyatlar üzerinden çıktı ile alış fiyatı üzerinden ara tüketim arasındaki fark olarak tanımlanır. Böylece, temel fiyatlarla katma değer, üretimdeki diğer vergiler, çalışanların ücretleri, işyeri karı, sabit sermaye harcamaları ve bilanço kalemi işletme fazlasından oluşur.

Grafik 1:Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer–Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan(TRA2),2004 - 2008

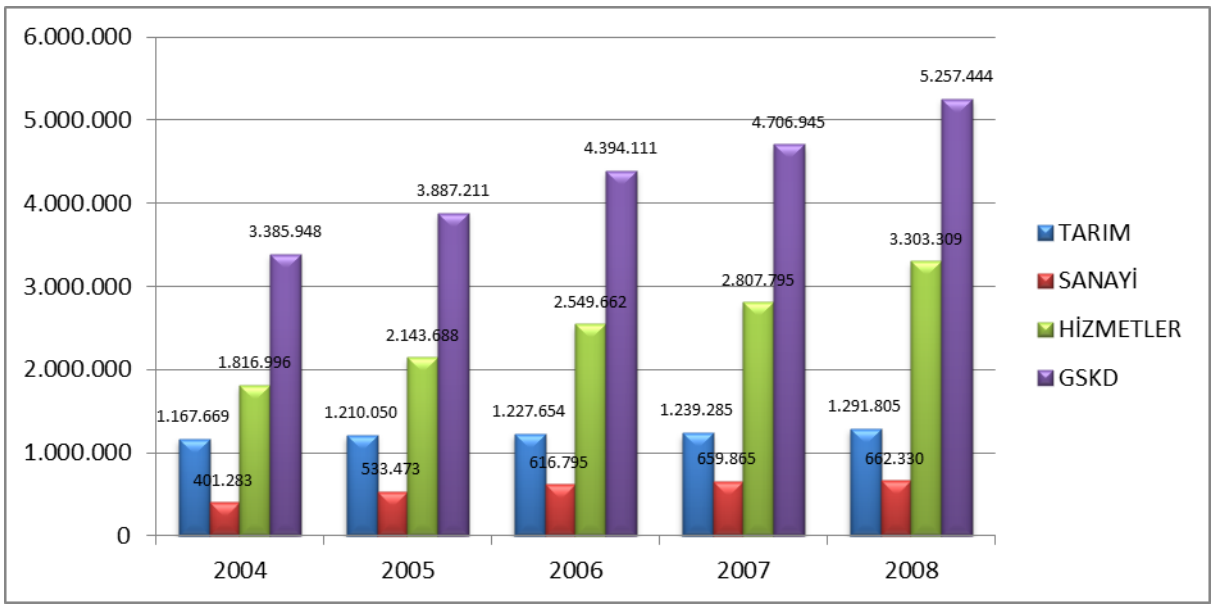

Kaynak: TÜİK

Grafik 1'de görüldüğü gibi; Iğdır ilini de içine alan bölgesel verilere bakıldığında toplam gayri safi katma değer 5.257.444 TL.'dir. Ana sektörler bazında bakıldığında ise, gayri safi katma değerin en çok hizmetler sektöründe olduğu görülmektedir. Sanayi sektöründeki gayri safi katma değerin bu kadar düşük olması ise bu bölgede az sayıda sanayi kuruluşunun olmasından kaynaklanmaktadır.

TÜİK'ten alınan verilere göre Türkiye genelinde sektörlerin GSKD içindeki payları; yüzde 8,5 ile tarım sektörü, yüzde 27,2 ile sanayi sektörü ve yüzde 64,3 ile hizmet sektörü olarak sıralanmaktadır. Iğdır ili için aynı paylar; yüzde 24,6 ile tarım sektörü, yüzde 12,6 ile sanayi sektörü ve yüzde 62,8 ile hizmet sektörü şeklindedir. Verilerde de görüldüğü gibi, Iğdır ilinin sanayi sektöründeki payı Türkiye ortalamasının oldukça altındadır. Hizmet sektöründe Türkiye ortalamasına oldukça yakın bir seyir izlerken genel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olmasından dolayı tarım sektöründeki payı Türkiye ortalamasına göre yaklaşık 3 kat fazladır.

Tablo 1: Yıllara Göre Kişi Başı Gayri Safi Katma Değer, Türkiye ve TRA2

		Kişi başına GSKD (TL)/ Per capita GVA (TL)									
		2004 (1)	SIRA	2005 (1)	SIRA	2006 (1)	SIRA	2007	SIRA	2008	SIRA
TR	Türkiye	7.307		8.338		9.632		10.744		12.020	
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	2.933	24	3.379	24	3.834	25	4.125	25	4.613	25

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'ye bakıldığında Türkiye'deki gayri safi katma değerin kişi başına düşen miktarı 2004 – 2008 yılları arasında düzenli bir artış göstermektedir. Iğdır ilinin de içinde bulunduğu bölgesel veriler de aynı yıllar arasında düzenli olarak artmaktadır. 2004 yılında kişi başı GSKD 2933 TL iken 2008 yılında kişi başı GSKD yüzde 36,4 artış göstererek 4613 TL'ye yükselmiştir. Ancak Iğdır ilinde kişi başı

gayri safi katma değerlere göre Türkiye sıralamasında 2007 – 2008 yıllarında önceki yıllara göre bir düşüş gözlenmektedir. Iğdır ili 2004 yılında kişi başı GSKD' de Türkiye sıralamasında 24. iken 2008 yılında Türkiye'de 25. sırada yer almaktadır

Grafik 2: Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TRA2, 2004-2008

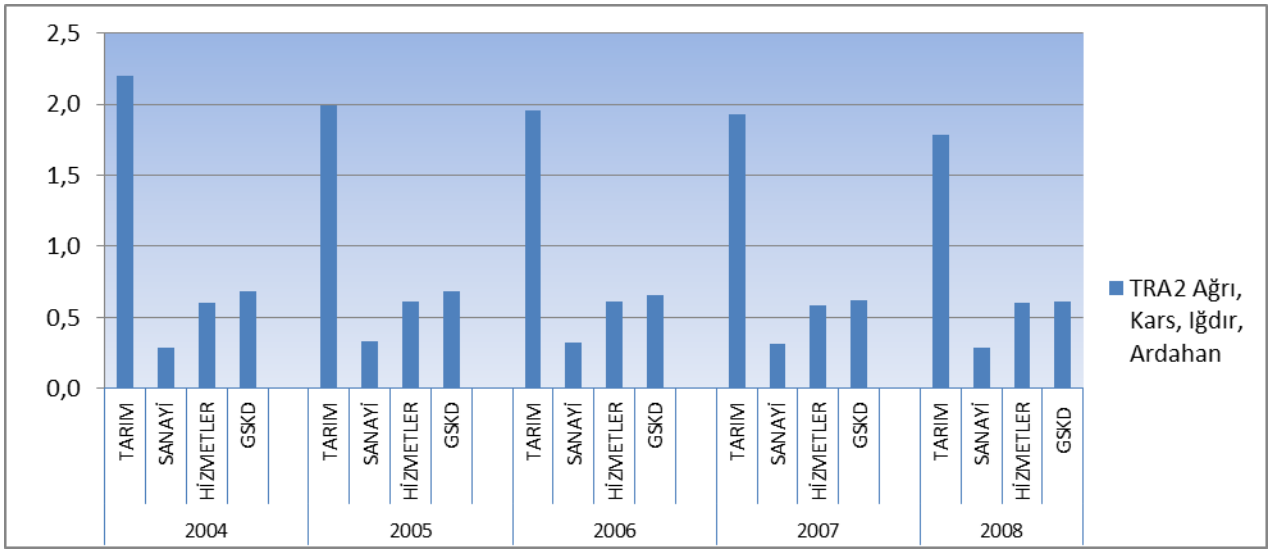

Kaynak: TÜİK

Grafik 2'de de görüldüğü gibi Iğdır ilinin de içinde olduğu bölgesel verilerde tarım sektörünün payı diğer sektörlere göre oldukça yüksektir. Ancak 2004 – 2008 yılları arasında tarım sektörünün payı yüzde 0,4'lük bir azalma ile yüzde 2,2'den yüzde 1,8'e inmiştir. Buna karşın sanayi ve hizmet sektörlerinin yüzdelik payları değişmemiştir. Türkiye genelinde GSKD'ye bakıldığında ise Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan illerini içine alan bölgede 2004 – 2008 yıllarında değişme olmamış ve payı yüzde 0,7 de kalmıştır.

Devletin, yatırım hacminin arttırılması amacıyla, bu konularda önceliği olan yörelere daha çok olmak üzere, yatırımın cinsine bağlı olarak değişen oranlarda verilen ve yatırımcıya sunulan desteklerin tümüne yatırım teşviki denir.

Tablo 2: 01.01.2012 - 31.10.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri

	Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
IĞDIR	Yerli Sermaye	10	24	360
	Genel Toplam	**10**	**24**	**360**
TÜRKİYE	Yabancı Sermaye	186	5.195	11.926
	Yerli Sermaye	3.325	34.859	104.845
	Genel Toplam	**3.511**	**40.054**	**116.771**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 2.1'de de görüldüğü gibi, 2012 yılı içinde Türkiye genelinde 186'sı yabancı sermaye olmak üzere toplam 3.511 adet yatırım teşvik belgesi verilmiştir. Bu yatırımlarda toplamda 116.771

işgücü istihdam edilmiştir. Iğdır ilinde yabancı sermayeli yatırım yapılmadığı görülmektedir. Buna karşın toplamda 10 adet yatırım teşvik belgesi verilmiş ve 360 işgücü istihdamı sağlanmıştır.

Tablo 2.1: Yıllara Göre Iğdır İlinin Yatırım Teşvikleri

Yıl	Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
2010	Yerli Sermaye	15	36	285
2011	Yerli Sermaye	10	42	185
2012	Yerli Sermaye	10	24	360

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Iğdır ilindeki kamu yatırımlarına bakıldığında bölgesel çapta 58.445 bin TL. ile 3. sırada olduğu görülmektedir(Bknz: Ek 4, Tablo 1). Bölgede 268.942 bin TL. ile Ağrı ili 1. sırada, 143.877 bin TL. ile Kars ili 2. sırada yer almaktadır. Ardahan ili ise 47.275 bin TL. ile 4. sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise Iğdır ili 74. sırada yer almaktadır (Bknz: Ek 4, Tablo 1).

Sektörel bazda bakıldığında ise, Iğdır ilinde 32.843 bin TL. ile eğitim sektörü ilk sırada yer almaktadır. Bunu 10.135 bin TL. ile konut sektörü, 5.329 bin TL. ile ulaştırma ve haberleşme sektörü, 3.803 bin TL. ile diğer kamu hizmetleri sektörü, 3.715 bin TL. ile tarım sektörü, 2.550 bin TL. ile sağlık sektörü izlemektedir. Madencilik sektörü 68 bin TL. ve enerji sektörü 2 bin TL. ile son sıralarda yer almaktadır. İmalat ve turizm sektörlerinde ise Iğdır ilinde hiç kamu yatırımı bulunmadığı görülmektedir(Bknz: Ek 4, Tablo 1).

Tablo 3: Sektörlere Göre Açılan ve Kapanan İşyeri Sayıları

Yıllar	Toplam		Tarım, balıkçılık ve ormancılık		Madencilik ve Taşocakçılığı		İmalat		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı		İnşaat		Toptan ve perakende ticaret; motosiklet ve motorlu araçlar ile kişisel eşyalar ve ev eşyaların onarımı		Oteller ve Lokantalar		Ulaştırma, depolama ve haberleşme		Mali aracı kuruluşların faaliyetleri		Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri		Eğitim		Sağlık işleri ve sosyal hizmetler		Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri	
	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan	Açılan	Kapanan
2005	47.401	8.886	704	53	453	47	9.249	2.088	293	6	6.576	1.453	15.067	3.055	1.598	150	4.233	596	900	259	5.531	597	865	79	1.208	329	724	76
2006	52.699	9.471	645	57	490	39	10.411	2.401	462	20	7.999	1.464	15.718	3.030	1.733	159	4.257	661	733	229	6.995	835	1.178	70	1.213	402	865	96
2007	54.442	9.954	838	70	708	47	10.591	2.510	1.092	24	8.124	1.408	16.335	3.311	1.917	208	4.144	627	762	259	7.190	883	1.321	89	1.402	420	926	107
2008	49.003	9.578	752	74	874	38	9.309	2.348	548	50	7.035	1.245	14.494	3.215	1.800	198	3.826	634	779	186	6.599	903	1.157	79	979	436	851	162
2009	44.472	10.395	978	73	735	46	8.346	2.718	594	39	6.003	1.354	13.012	3.433	1.724	201	3.597	575	1.068	214	5.702	989	824	114	929	470	960	154
2010	51.971	13.442	1.907	243	785	82	8399	2.458	614	57	8118	2.914	14146	4.342	2234	285	2763	548	663	193	706	138	935	196	1054	449	919	168
2011	54.442	14.991	1.531	261	853	93	8.703	2.620	821	57	9242	2.995	15105	4.993	2314	390	2835	617	732	233	914	184	1001	224	1104	535	997	214

Kaynak: TOBB

Tablo 3'de 2005 – 2011 yılları arasında en çok toptan ve perakende ticaret, motosiklet ve motorlu araçlar ile kişisel eşyalar ve ev eşyalarının onarımı sektöründe işyerinin açılıp kapandığı görülmektedir 2010 – 2011 yıllarında tarım sektöründe açılan işyerlerinin artış göstermesi dikkat çekicidir. Toplama bakıldığında ise açılan işyeri sayısı yıllara göre değişkenlik gösterirken kapanan işyeri sayısında düzenli bir artış olduğu gözlenmektedir.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007: 30).

Iğdır iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 188.857 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusu ile Iğdır ili Türkiye toplam nüfusunun %0,25'ini oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun %51,8'i erkek, %48,2'si kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 3: Geniş Yaş Aralığı ve Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, Iğdır,2011

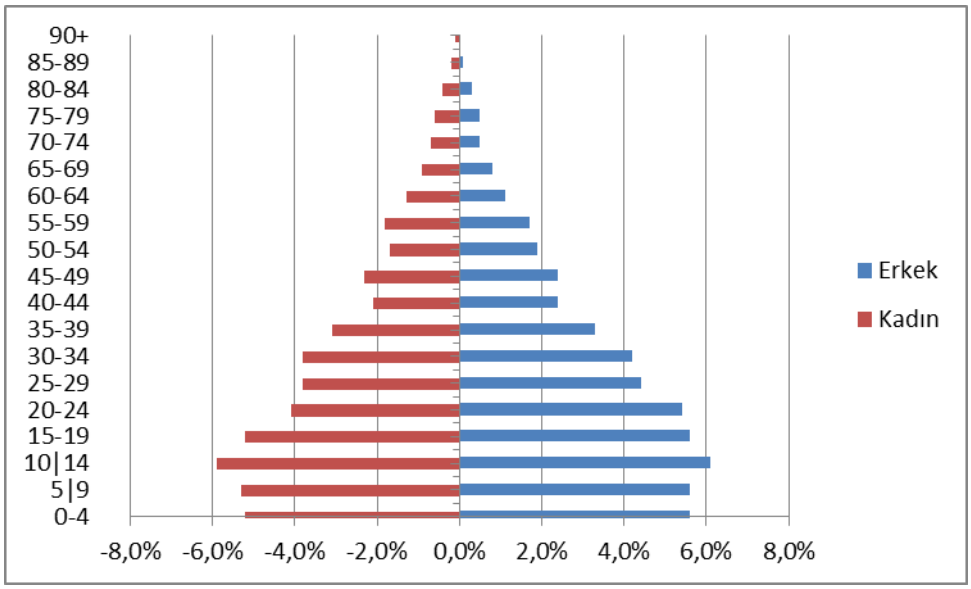

Kaynak: TÜİK

Iğdır ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 115.976 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %61,4'tür; bu da %67,3 olan Türkiye ortalamasına hayli yakındır. Bu grubun Iğdır içinde cinsiyet dağılımı %52,6 erkek, %47,4 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Iğdır ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı %33,5'tir; bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan 8,2 puan fazladır. Iğdır ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %5,1 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasından düşüktür.

Grafik 4: Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Iğdır, 2011

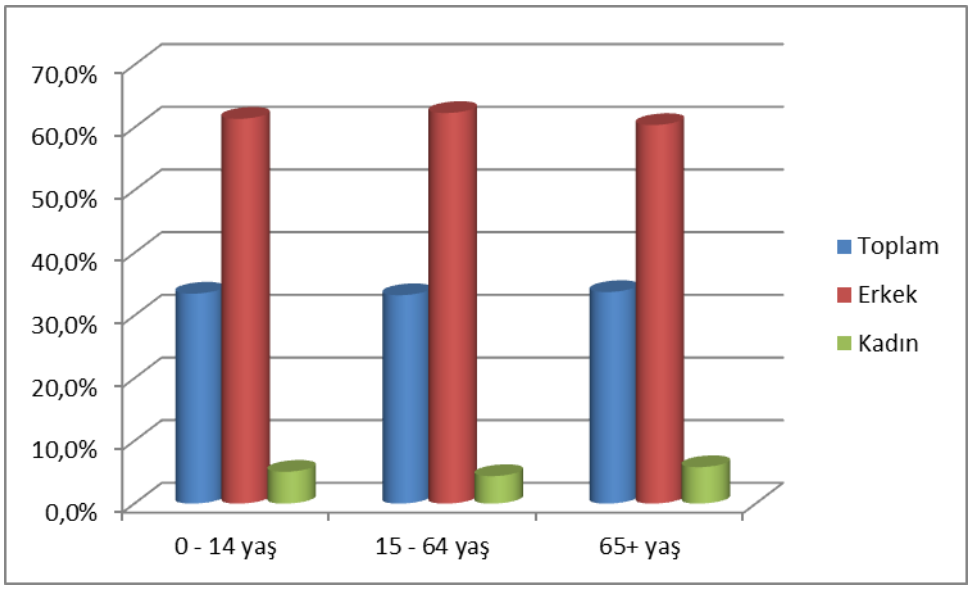

Kaynak: TÜİK

Yerleşim yerlerine göre nüfusa bakıldığında Iğdır ili toplam nüfusunun %52,7'si il veya ilçe merkezlerinde, %47,3'ü ise belde veya köylerde yaşamaktadır. İl veya ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının Türkiye geneli olan %77'den daha düşük olduğu görünmektedir. Yani Iğdır ilinde kırsal alanda yaşayanlar Türkiye ortalamasından daha fazladır.

Grafik 5: Yerleşim Yerlerine ve Cinsiyete Göre Nüfus, Iğdır, 2011.

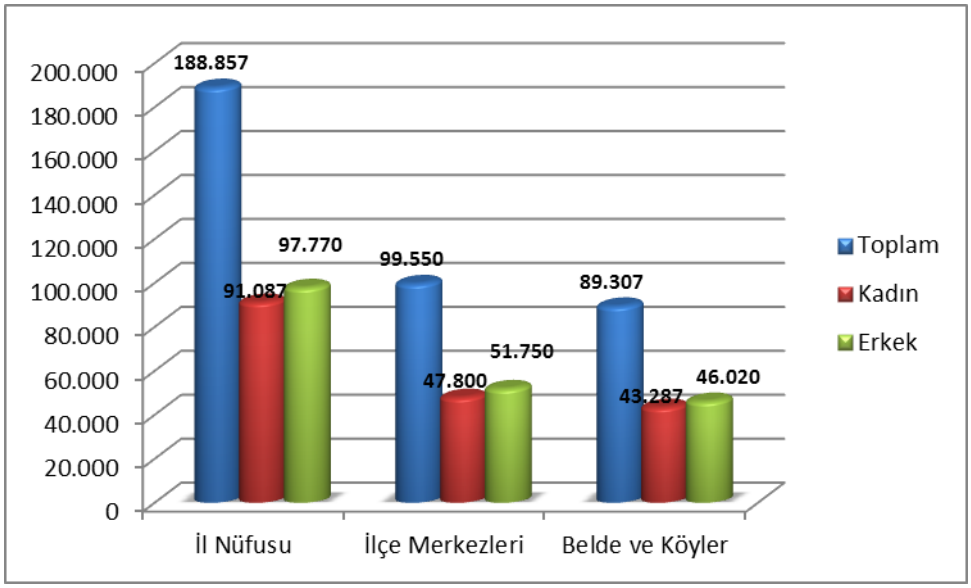

Kaynak: TÜİK

Iğdır ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçesi Tuzluca iken; en düşük nüfusa sahip ilçesi Karakoyunlu'dur.(TÜİK,2011) Iğdır ilinin ilçeleri bazında şehir-köy nüfusuna bakıldığında, 2011 yılı itibariyle kırsal nüfusun en yoğun olduğu ilçe % 81,4 ile Karakoyunlu ilçesidir. Diğer ilçelerde de kırsal nüfus oranları kent nüfusuna göre daha fazladır. İl merkezinde ise; belde ve köylerde yaşayan nüfus oranı % 36,4'tür.

Grafik 6: İlçeler, Şehir ve Köy Nüfus Yüzde Oranı, Iğdır, 2011

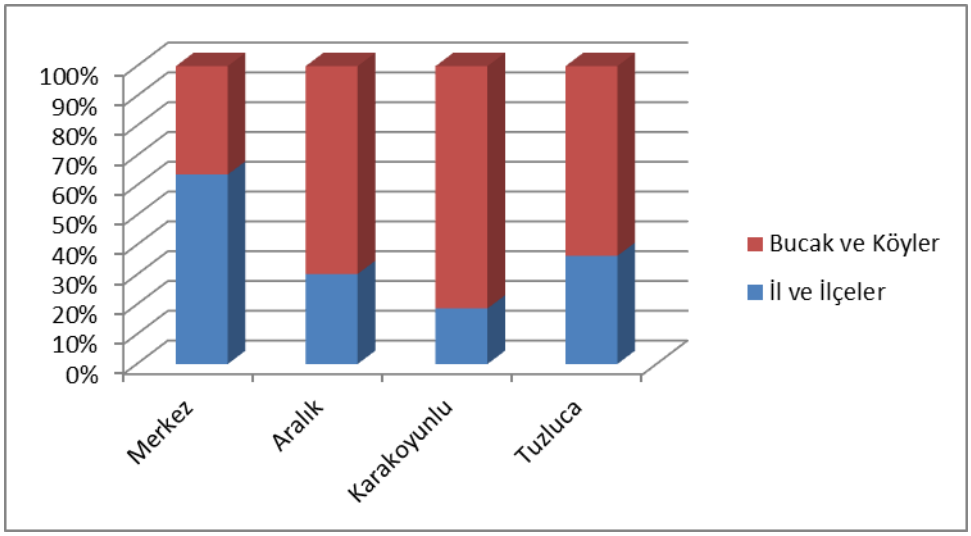

Kaynak: TÜİK

Iğdır ili 3.546 km^2'lik yüzölçümüyle Türkiye yüzölçümünün % 0,4'lük bölümünü kaplamaktadır. Iğdır ilinin nüfus yoğunluğu 532,7 kişi/km^2'dir. Nüfus yoğunluğu ile işgücü piyasası arz-talep eşleştirmeleri arasında çeşitli ilişkiler kurulabilir. Mesela nüfus yoğunluğu fazla olan yerlerde işgücü piyasasında taraflar arasında sosyal ağların daha yakın olacağı ve etkin çalışacağı ve iletişimin daha fazla ve daha çabuk gerçekleşeceği, dolayısıyla da daha az masraf ve çabayla eşleştirme olabileceği düşünülebilir.

Tablo 4: Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

Dönemler	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2007 - 2008	184.025	5.559	9.356	-3.797	-20,42
2008 - 2009	183.486	5.179	7.986	-2.807	-15,18
2009 - 2010	184.418	6.667	8.353	-1.686	-9,1
2010- 2011	188.857	6.915	8.579	-1.664	-8,77

Kaynak: TÜİK

Iğdır ili göç oranlarına bakıldığında Iğdır'ın göç veren bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2010-2011 yılına bakıldığında Iğdır'dan göç eden insanların net sayısının 8.579 olduğu görülmektedir. Toplam göç edenler arasında Iğdır ilinin en çok göç verdiği şehirlerin İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya gibi şehirler olması, göçün ağırlıklı olarak iş olanakları ve gelişmiş sanayiden dolayı yapıldığını düşündürmektedir.

EĞiTiM GÖSTERGELERİ

Iğdır ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (%75,7) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Çalışma yaşı nüfusun en büyük oranda (%22,9) ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Bunu ilkokul mezunları (%19,5) ile lise ve dengi okul mezunları (%17,6) izlemektedir. Iğdır ilinde çalışma yaşı nüfusun toplam %12,3'ü okuma yazma bilmeyen, %12,1'i ise okuma yazma bilmesine rağmen bir okul bitirmemiş olan nüfustan oluşmaktadır. Yüksekokul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece %6,8'lik bir orana sahiptir. Iğdır ilinde lise ve dengi okullardan başlayarak yüksekokul/üniversite mezunu olanların oranı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Yani Iğdır ilindeki çalışma yaşı nüfus Türkiye genelindeki çalışma yaşı nüfustan daha düşük eğitimlidir.

Grafik 7: Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Iğdır, 2011.

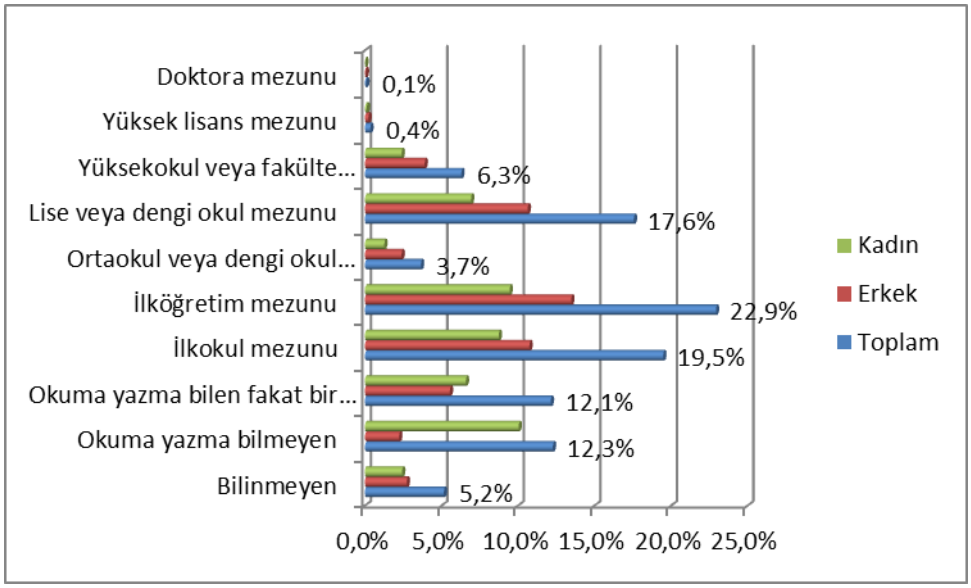

Kaynak: TÜİK

Türkiye genelindekine benzer bir şekilde Iğdır'da da çalışma yaşı kadınlarla, çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Bitirilen eğitim açısından kadınlarla erkekler arasındaki sayıya bakıldığında açının en dar olduğu eğitim seviyesi ortaokul veya dengi okullardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe mezun olan çalışma yaşındaki kadın sayısı maalesef azalmaktadır. Iğdır ilinde çalışma yaşındaki kadınların %80,3'ü ortaokul veya dengi okullar ve altı eğitim seviyesindedir. Bu oran erkekler açısından bakıldığında %71,5'tir.

Iğdır ilinde 2011 – 2012 öğrenim yılında ilköğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 38.743 iken ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 12.722'dir.

Tablo 5: Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Iğdır, 2010-2012.

Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı		
YIL	**Iğdır**	
	Genel Ortaöğretim	**Mesleki ve Teknik Ortaöğretim**
2010/2011	8.529	4.193
2011/2012	7.979	4.547

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011/2011-2012

Tablo 5'te de görüldüğü gibi Iğdır ilinde meslek ve teknik lisede okuyan toplam öğrenci sayısı, genel lisede okuyan öğrenci sayılarının yarısı kadardır. Ortaöğretimde okuyan toplam 12.722 öğrencinin 12.279'u şehir merkezindeki okullarda okurken sadece 443'ü köylerdeki okullarda okumaktadır. Ortaöğretimde okuyan kız (6.066) ve erkek (6.656) öğrenci sayılarına bakıldığında ise değerlerin birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

2010-2012 arasındaki iki okul dönemi okullara yeni kayıtlar açısından karşılaştırıldığında, Türkiye genelinde ilköğretim okullarına yapılan yeni kayıtlarda artış olmasına rağmen, Iğdır ilinde bir düşüş olduğu görülmektedir. Bu durum kısmen Iğdır ilinin göç veren bir il olmasıyla ilgili olabilir. Ortaöğretime bakıldığında, Türkiye genelini de yansıtacak bir şekilde, genel ortaöğretime kayıtların azaldığı, ancak bunun yanında mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına kayıtların yükselmekte olduğu gözlenmektedir. Ayrıca her öğrenim kademesinde yeni kayıt yaptıran kız öğrenci sayılarında artış olduğu gözlenmiştir.

2010-2012 yılları arasındaki iki öğrenim dönemine ilk ve ortaöğretimden mezun öğrenci sayısı açısından bakıldığındaysa hem Türkiye genelinde, hem de Iğdır ili özelinde yine meslek ve teknik ortaöğretim okullarından mezun olan öğrencilerin sayısında bir artış dikkati çekmektedir. Iğdır ili için ilköğretim ve genel ortaöğretim mezun sayılarında iki dönem arasında ciddi bir değişiklik olmamıştır. Iğdır ilinde 2010/2011 dönemi sonunda ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile 2011/2012 döneminde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 531 öğrencilik bir fark vardır. İlköğretim mezunlarının %14,2'sine tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir.

Tablo 6: İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye ve Iğdır, 2010-2012.

İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı			
YIL/DÖNEM	**Türkiye**		
	İlköğretim	**Genel Ortaöğretim**	**Mesleki ve Teknik Ortaöğretim**
2010/2011 dönemi yeni kayıt	1.257.457	527.275	470.782
2011/2012 dönemi yeni kayıt	1.285.550	513.896	525.069
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	1.185.938	399.478	263.416
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	1.226.473	392.064	314.448

YIL/DÖNEM	**Iğdır**		
	İlköğretim	**Genel Ortaöğretim**	**Mesleki ve Teknik Ortaöğretim**
2010/2011 dönemi yeni kayıt	4.185	1.933	971
2011/2012 dönemi yeni kayıt	4.112	1.757	1.456
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	3.643	975	319
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	3.744	1.118	413

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011/2011-2012

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Ancak bu verilerin büyük bölümü Iğdır iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan illerini kapsayan TRA2 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Iğdır ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmaktadır. Ancak bu analiz mümkün olduğu ölçüde Iğdır iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışacaktır.

Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının en büyük sorunlarından bir tanesi çalışma yaşı nüfusun, işgücüne katılım oranının düşük olmasıdır. Bu sorun her yıl Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan İlerleme Raporlarında da dile getirilmektedir. Özellikle de kadınların işgücüne katılma oranlarındaki düşüklük, her ne kadar son bir kaç yılda az miktarda artmış ve 2011'de %28,8'e ulaşmış olsa da hala Avrupa Birliği ortalamalarının çok altındadır.

Geniş yaş grubuna (15-55+ yaş) göre sivil nüfusa bakıldığında TRA2 bölgesi için sivil nüfusun %33,1'i işgücüne katılmaktadır. Bu oranla bölge 2011 yılı için %49,9 olan Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

Grafik 8: Eğitim Durumlarına Göre İşgücü Katılım, İşsizlik ve İstihdam Oranları,TRA2,2011

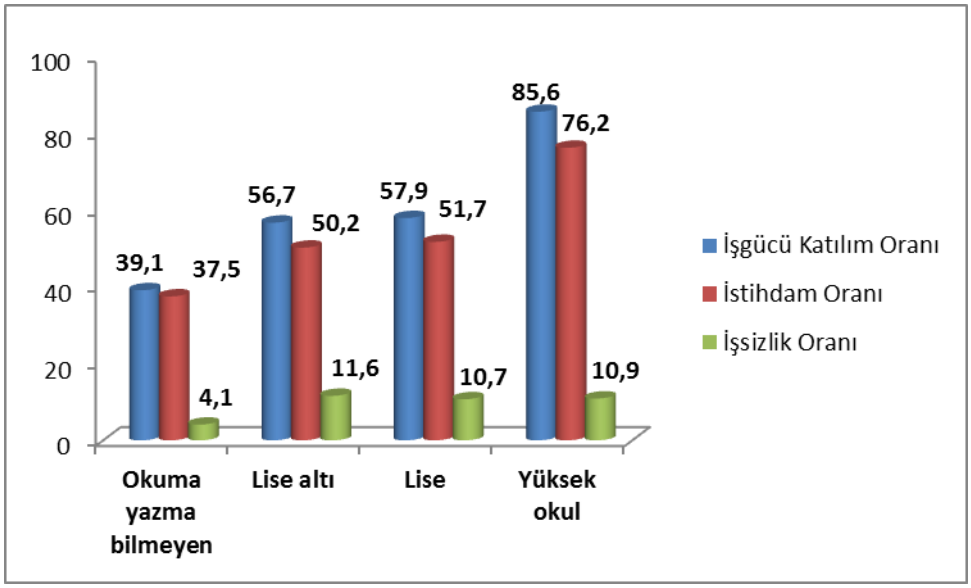

Kaynak: TÜİK

TRA2 bölgesinde eğitim durumlarına göre işgücüne katılım ve istihdam oranlarına bakıldığında, yüksekokul mezunlarının en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Buna rağmen yüksekokul mezunlarında işsizlik oranı, lise altı eğitimlilerden sonra %10,9'luk payla 2. sırada yer almaktadır. Okuma yazma bileyenlerin işsizlik oranının %4,1 olması TRA2 bölgesinde nitelik gerektirmeyen işlerde işgücü alımının fazla olduğunu göstermektedir. Bölgenin genel nüfus oranlarına bakıldığında nüfusun büyük bölümünün (%30,7) lise altı eğitimlilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 7: Geniş Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TRA2, 2011.

	Toplam Sivil Nüfus (Bin)	Toplam İşgücü (Bin)	İşgücüne Katılım Oranı
Türkiye			
Okuma yazma bilmeyen	5.863	1.204	20,54
Lise altı	26.171	15.682	59,92
Lise ve dengi meslek okulu	9.286	5.365	57,78
Yükseköğretim	5.643	4.476	79,32
Toplam	**46.963**	**26.727**	**49,87**
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan			
Okuma yazma bilmeyen	88	62	39,1
Lise altı	356	238	56,7
Lise ve dengi meslek okulu	111	51	57,9
Yükseköğretim	41	31	85,6
Toplam	**596**	**383**	**52,4**

Kaynak: (TÜİK)

TRA2 bölgesinde işgücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, kadınların işgücüne katılım oranı %18,6 iken, bu oran erkekler için %56,9'dur. Bu bölgede kadınların işgücüne katılımı 2011 yılında Türkiye'de %28,8 olan kadınların işgücüne katılım oranından %10,2'lik bir oranla düşük durumdadır. Ayrıca toplamda işgücüne katılım oranında, TRA2 bölgesinin Türkiye ortalamasından yüksek olması okuma yazma bilmeyen beden işçilerinin ve üniversite mezunlarının işgücüne katılım oranlarının Türkiye ortalamasından yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Bölgede işgücüne katılıma yaş açısından bakıldığında ise işgücüne katılımın 20 - 24 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde işgücüne katılım oranı 15 -19 yaş aralığında %45,4 iken 20 -24 yaş aralığında %74,3'e yükselmektedir. Kadınlarda ise 20 – 24 yaş arasında işgücüne katılım oranı %31,1'dir.

Grafik 9: Geniş Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011

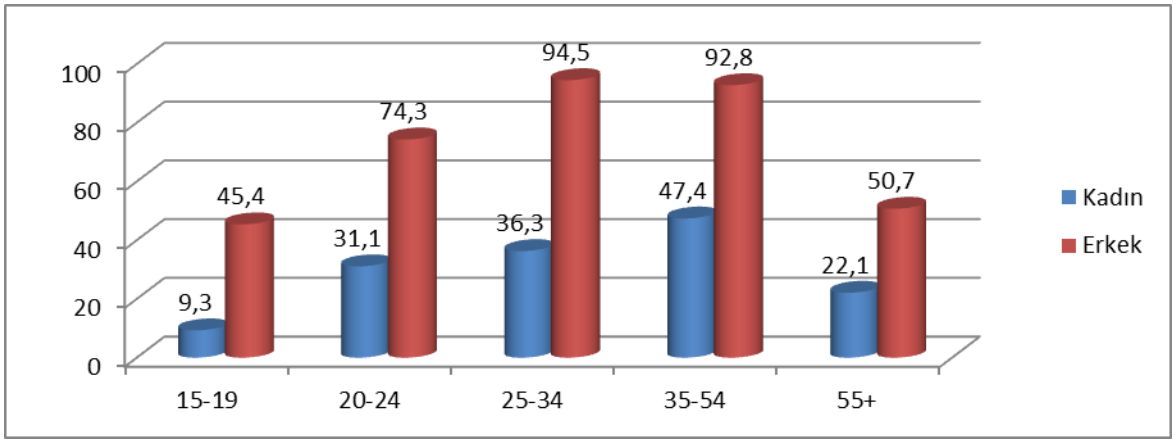

Kaynak: TÜİK

Geniş yaş grubu ve eğitim durumuna göre işgücünün niteliğine bakıldığında, Türkiye'deki genel durumundan farklı olarak, işgücünün ağırlıklı bölümünü %62,1'lik bir oranla lise altı derecede eğitimliler oluşturmakta, bunu %16,2'lik bir oranla okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir. TRA2 bölgesine ait işgücü içerisinde lise ve dengi meslek okulu derecesinde eğitimlilerin oranı %13,3 iken yükseköğretim derecesinde eğitimlerinin bölgenin toplam işgücü içerisindeki oranı %8,1'dir. İşgücünün ortalama eğitim durumunun düşük olması, bu grup işgücünün ve genellikle de eğitim durumu düşük olan kadınların katma değeri yüksek olmayan işlerde düşük ücretlerle çalışması anlamına gelmektedir (DPT, 2007: 33).

2011 yılı verilerine göre Iğdır ilinin de içerisinde yer aldığı TRA2 bölgesinde işgücü dışında kalan nüfus 321.000 kişidir. Bu nüfusun %42,8'inin işgücü piyasası dışında kalması demektir. Bölgede işgücü dışında kalan kadınların oranı % 67,4 ile erkeklerinkinin (%21) üç katından daha fazladır.

TRA2 bölgesinde 15-24 yaş aralığında bulunan 213 bin gençten 79 bini işgücü içerisinde, 134 bini de işgücü dışında yer almaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin ise sadece %53'ü eğitim hayatlarına devam etmektedirler.

Hanehalkı işgücü anketinden elde edilen birçok gösterge eğitim düzeyi artışının nüfusun işgücüne katılım oranını arttırdığı gözlemini desteklemektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yükseköğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Yükseköğrenim diploması olan kadınların %1,3'ü, erkeklerin ise %2,4'ü işgücüne katılamamaktadır.

Grafik 10: Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı (%), TRA2 Bölgesi

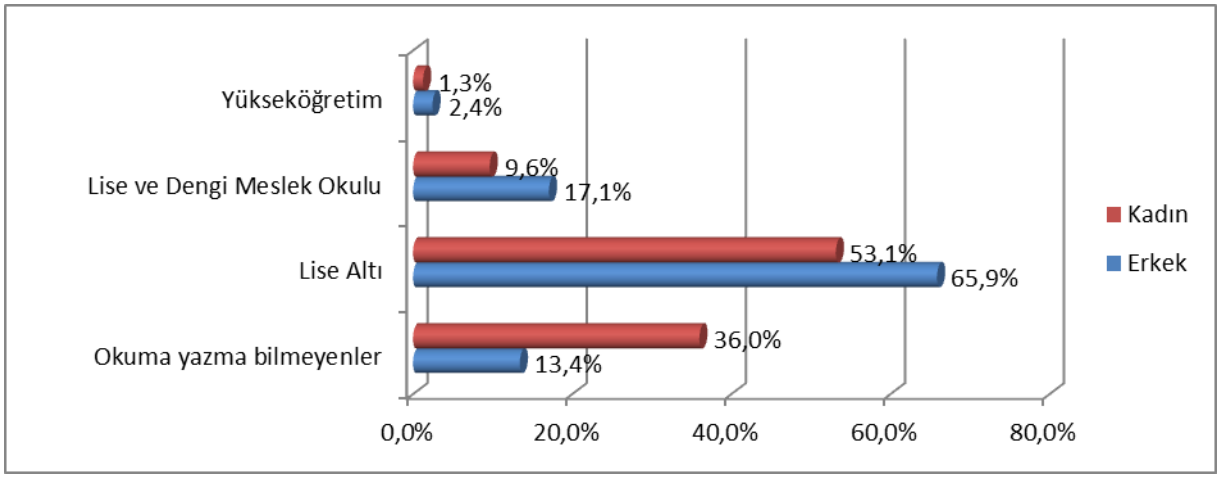

Kaynak: TÜİK

Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle nedene ve yaşa göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında TRA2 bölgesinde ilk sırada gelen nedenin ev işleri ile meşgul olmak (%52,9) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada öğrenci olmak (%21,7), üçüncü sırada ise özürlü, yaşlı ve hasta olmak (%16,9) gelmektedir. 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri ile meşguliyet olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlar olduğunu göstermektedir.

Yine 2011 yılı itibariyle nedene ve eğitime göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında, TRA2 bölgesinde ev işleri ile meşgul oldukları için işgücüne katılmayanların yarısından fazlası (%74,8) lise altı eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, düşük düzeyde eğitime sahip olmaktan kaynaklanan bir şekilde ancak düşük ücretli işlerde çalışabilecek olması ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersiz ve yüksek ücretli olması nedeniyle kadınların birçoğunun çalışmak yerine ev kadını olarak kaldığını ve ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımıyla ilgilendiğini söylemek mümkündür.

2011 itibariyle Iğdır ilinin de içinde yer aldığı TRA2 bölgesinin istihdam oranı %48,8'dir. Bölgede yaşayan erkeklerin %66,9'u, kadınların ise sadece %30,5'i çalışmaktadır. Bu bölge için yaş gruplarına göre istihdam işgücüne katılım oranlarıyla benzer bir özellik göstermektedir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu hem erkekler, hem de kadınlar için 35- 54'tür. Bunu iki grup için de 25 - 34 yaş grubu izlemektedir.

Grafik 11. Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011.

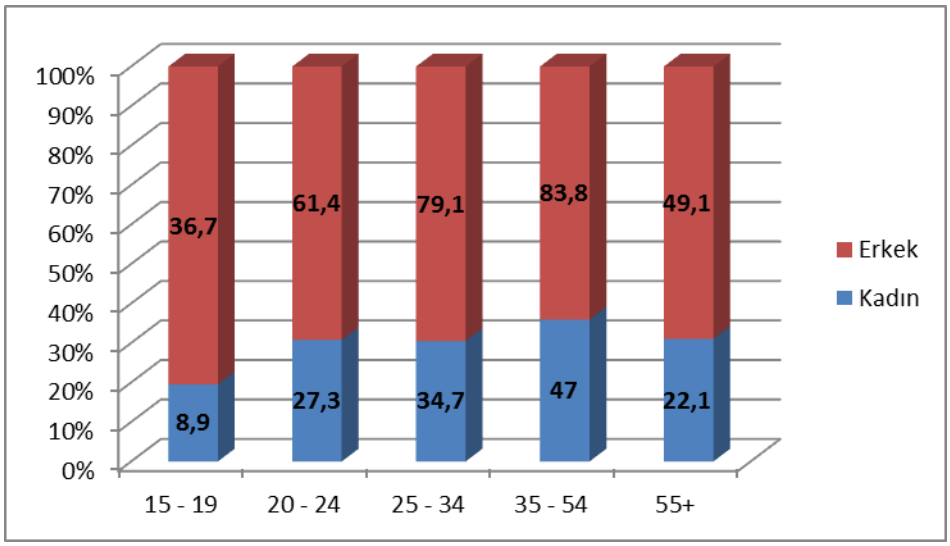

Kaynak: TÜİK

2011 yılı itibariyle, TRA2 bölgesindeki istihdamın %37,5'ini okuma-yazma bilmeyenler, %50,2'sini lise altı eğitimliler, %51,7'sini lise ve dengi okul mezunları, %76,2'sini yüksek eğitimliler oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen işgücünün tarımda (%60), yükseköğrenim mezunu işgücünün ise hizmet sektöründe (%89,3) yoğunlaştığını görmek mümkündür.

2011 yılı için TRA2 bölgesinin eğitim durumuna göre istihdam oranına bakıldığında eğitimle istihdam arasında doğrusal bir ilişki olduğu görünmektedir. TRA2 bölgesinde mezun olunan okula göre eğitim seviyesi arttıkça, istihdam edilme olasılığı da artmaktadır. Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %37,5 iken, lise altında istihdam oranı %50,2'ye, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %51,7'ye ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %76,2'ye yükselmektedir. Kadınlarda yüksek eğitimlilerin istihdam oranı (%64,7) okur-yazar olmayan kadınların istihdam oranından (%34,8) iki kat fazladır.

Tablo 8: Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011

EĞİTİM DURUMU	Kadın	Erkek	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	34,8	50,2	37,5
Lise altı	27,6	66,7	50,2
Lise ve dengi meslek okulu	14,6	69,4	51,7
Yükseköğretim	64,7	81,9	76,2

Kaynak: TÜİK

İstihdamın iktisadi faaliyet koluna, yani sektörlere, göre dağılımına bakıldığında TRA2 bölgesindeki istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektörü yerine, tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Tarım sektörü TRA2 bölgesinde toplam istihdamın %55,9'unu kapsamakta, bunu %30,5'lik istihdam yaratma oranıyla hizmet sektörü, ve %13,7 ile sanayi sektörü izlemektedir. Yıllar içinde bakıldığında tarım sektöründe istihdam oranının düşmekte olduğu açıkça görünmektedir. Ancak tarımdan kopan istihdamın tamamı sanayi ve hizmetler sektöründe kendine yer bulamamıştır.

Grafik 12: Yıllara ve İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam (Bin), TRA2 Bölgesi.

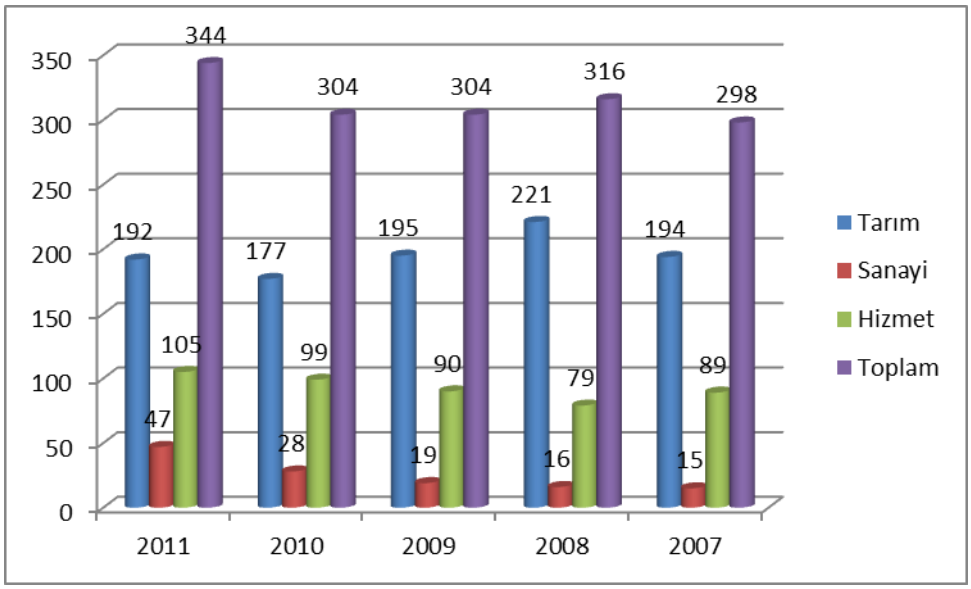

Kaynak: TÜİK

İşteki durum değişkeni açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların ve işveren veya kendi hesabına çalışanların ise tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların %72,4'ü ise kadınlardır.

Grafik 13: İşteki Duruma ve İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam Edilenler (Bin), TRA2 Bölgesi, 2011

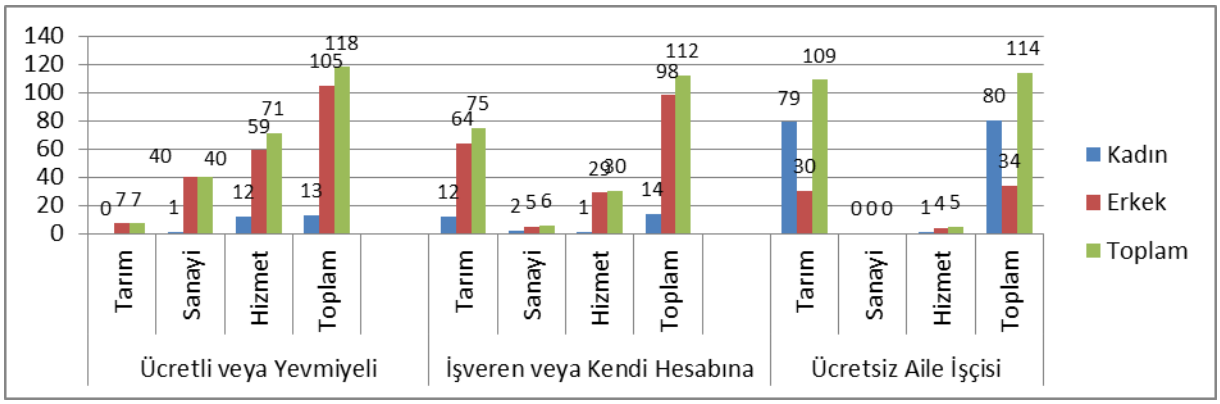

Kaynak: TÜİK

Tarım ve tarım dışı sektörleri olarak işteki duruma bakıldığında, tarım sektörüne ücretsiz aile işçiliğinin hakim olduğu görülmektedir. Bu durum sadece TRA2 bölgesi için geçerli olmayıp Türkiye'ye genellenebilecek bir durumdur. Aynı şekilde tarım dışında yine Türkiye'ye paralel olarak TRA2 bölgesinde de ücretli ve yevmiyeli çalışan grubun üstünlüğü bulunmaktadır. Son yıllarda çözülmeye başlayan tarım sektöründen koparak kente göç eden nüfus, kentin beklediği niteliklere sahip olmadığı için işgücünün dışında kalmakta, bu da kentsel alanda işsizliğe neden olmaktadır.

Grafik 14: İstihdam Edilenlerin İşteki Durumu, TRA2 Bölgesi ve Türkiye

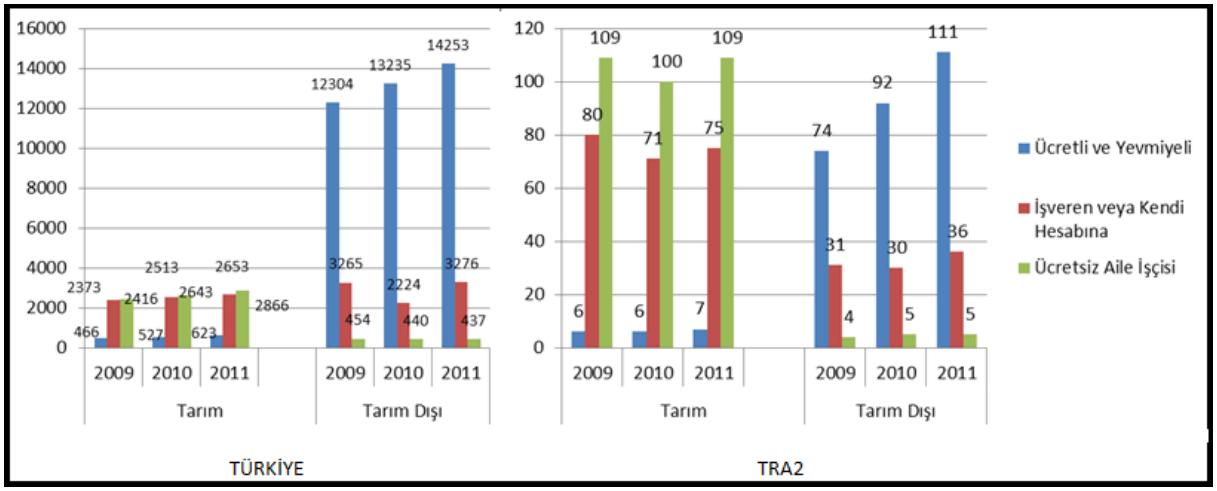

Kaynak: TÜİK

Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TRA2 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %53,6 oranıyla nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Bunu %12,2 oranıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ve %7,9'luk bir oranla sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar izlemektedir.

Grafik 15: Meslek Grubuna Göre İstihdam (%), TRA2 Bölgesi

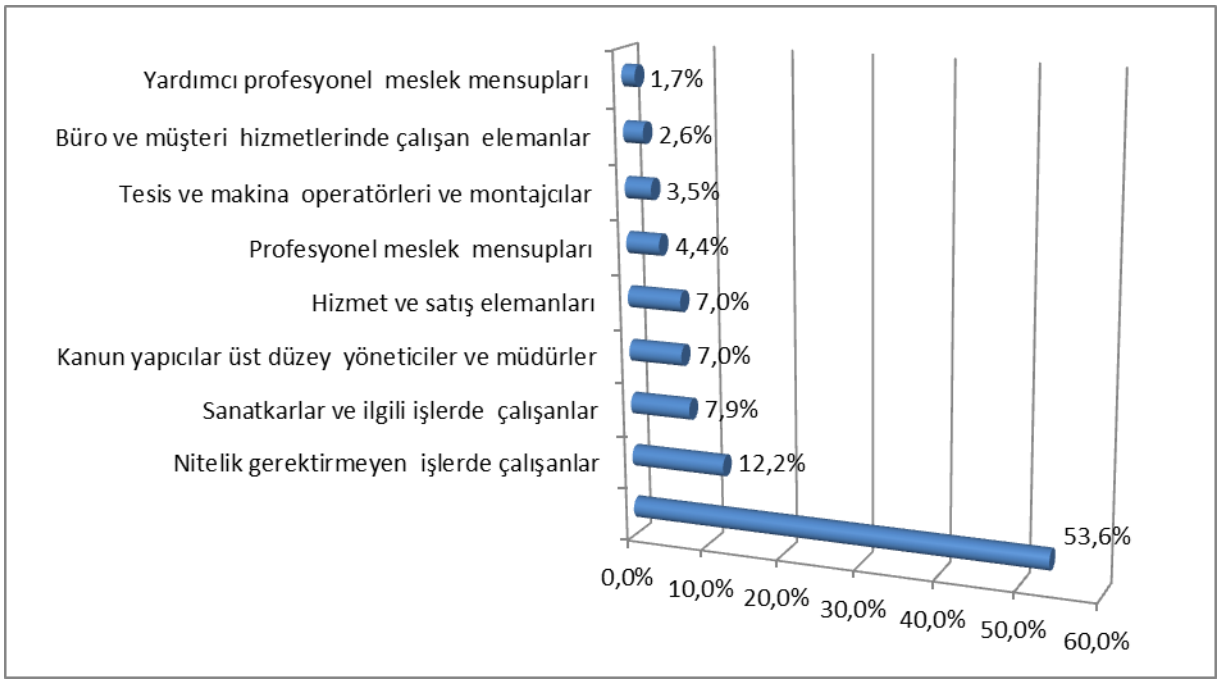

Kaynak: TÜİK

TRA2 bölgesinde istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%84) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %7'lik bir oranla 25 – 49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise %3,8'lik payla 10 -24 kişi çalıştıran işyerleridir.

Grafik 16: İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam, TRA2 Bölgesi, 2011

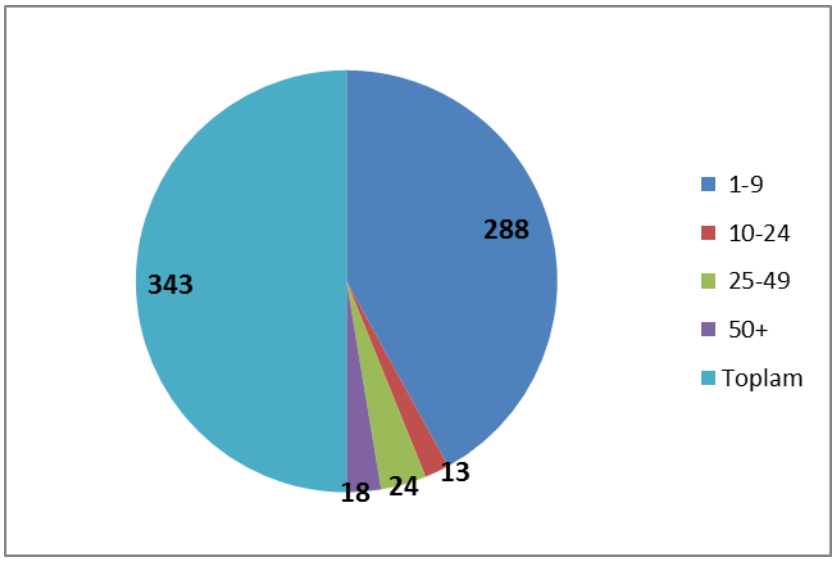

Kaynak: TÜİK

Kayıt dışı istihdam hem TRA2 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıt dışı istihdamda ufak düşüşe rağmen toplam istihdamın yaklaşık yarısı kayıt dışı çalışmaktadır. TRA2 bölgesinde durumun daha kötü olduğunu ve kayıt dışı istihdamın toplam istihdamdaki payının yüzde 50'den fazla olduğunu söylemek mümkündür: TRA2 bölgesinde istihdamın %73,2'si kayıt dışındadır. Kayıt dışı istihdamda kadınlarla erkekler arasında büyük farklar vardır. TRA2 bölgesindeki kadınların %87,9'u, erkeklerin ise %66,2'si kayıt dışı çalışmaktadır. Yine de kayıt dışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söylemek mümkündür. TRA2 bölgesinde 2007 yılında %80,5 olan kayıt dışılık oranı, 2011 yılında %73,2'ye düşmüştür.

2011 yılı verilerine göre tarım sektöründeki istihdam TRA2 bölgesindeki toplam istihdam içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu durum toplam kayıt dışı istihdam oranını artırıcı etkenlerden biri olarak düşünülmektedir.

İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında hem Türkiye, hem de bölgede kayıt dışı istihdam oranının en fazla olduğu sektörün tarım olduğu görünmektedir. Türkiye geneline kıyasla bölgede tarımın istihdamdaki payı daha yüksektir. Ancak TRA2 bölgesinde bu sektörde çalışanların %93,2'si kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede tarımdan sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla sanayi ve hizmetler sektörüdür. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %48 olarak görünmektedir.

Grafik 17: İktisadi Faaliyet Kolları ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, Türkiye ve TRA2, (2011)

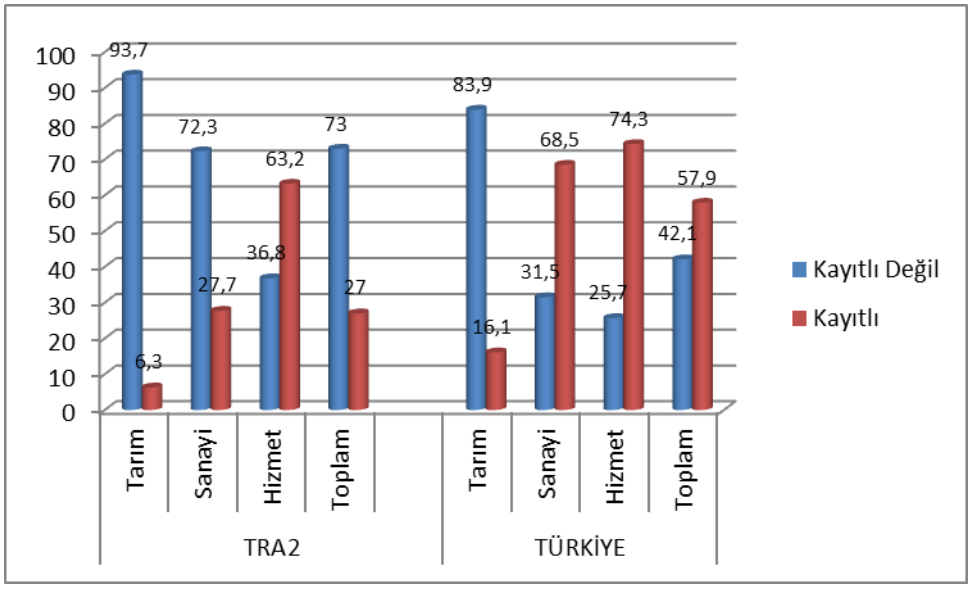

Kaynak: TÜİK

Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi toplam okuma yazma bilmeyenlerin %90'ından fazlası kayıtdışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%81,4), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%43,5) ve yükseköğretim mezunları (%7,1) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma da azalmaktadır.

Grafik 18: Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, Türkiye ve TRA2, (2011)

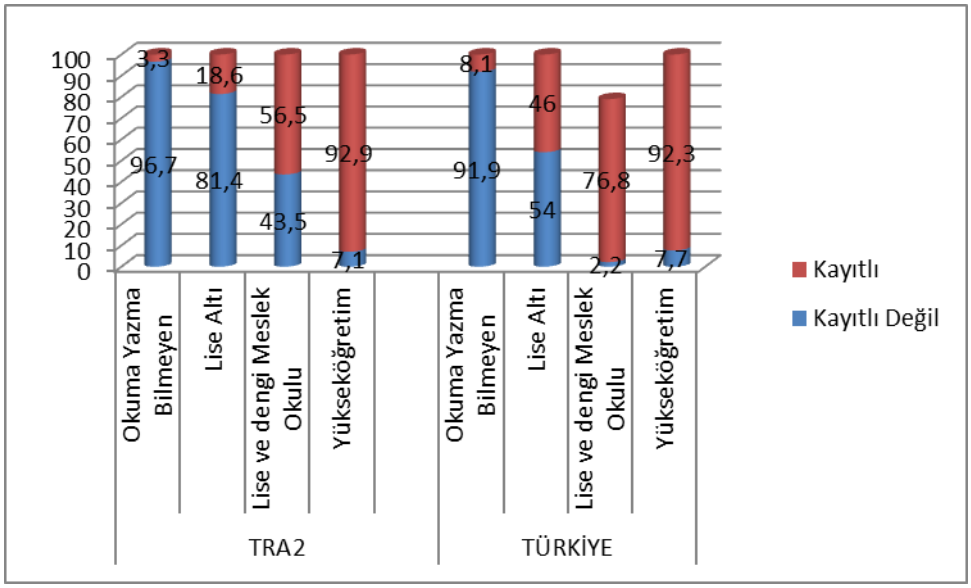

Kaynak: TÜİK

TRA2 bölgesinde 2011 yılı itibariyle işteki duruma göre kayıt dışılık oranlarına bakıldığında en düşük kayıt dışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%45,8) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %97,4'ü, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %76,8'i kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 19: İşteki Duruma Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı (%), TRA2, 2011

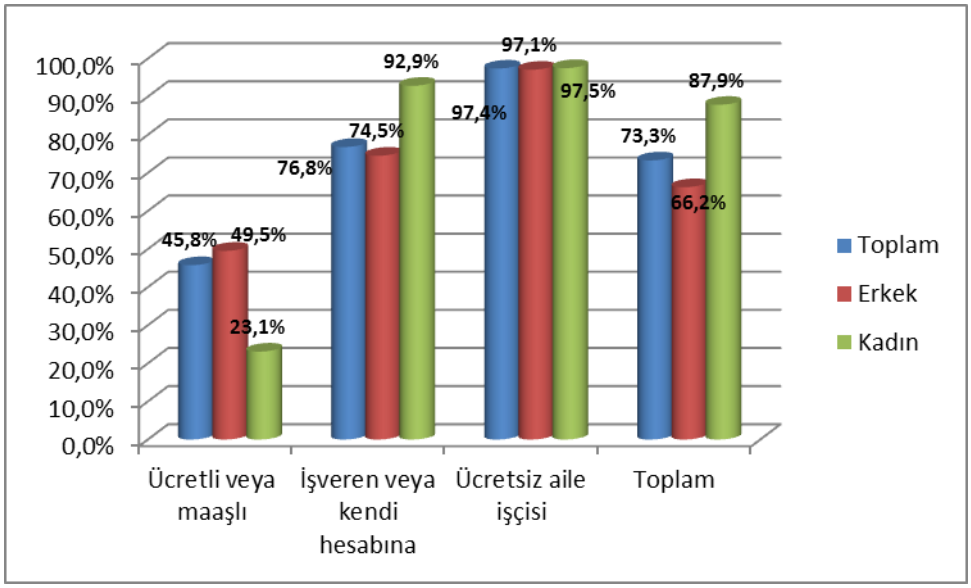

Kaynak: TÜİK

2011 verileri ışığında TRA2 bölgesinde yaş ve kayıtlılık ilişkisine bakıldığında, Türkiye genelini yansıtan bir şekilde, en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%96,4) olduğu, bunu 20 - 24 yaş grubunun (%81,6) izlediği görülmektedir. Diğer yaş aralıklarında kayıtsız çalışma oranları %81,1'le %66,3 arasında değişmektedir.

Grafik 20: Yaş ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, Türkiye ve TRA2 Bölgesi, (2011)

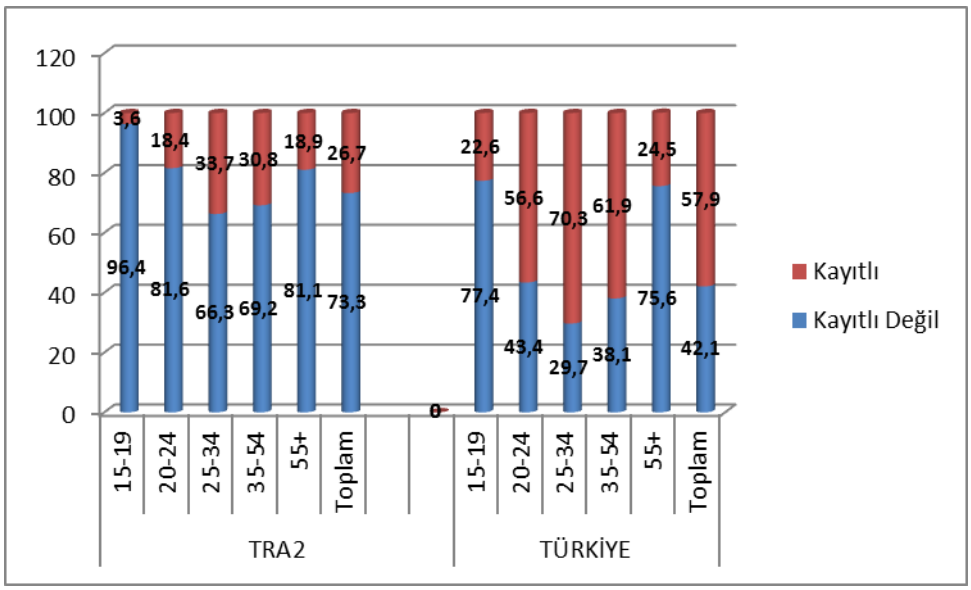

Kaynak: TÜİK

2011 istatistiklerine göre TRA2 bölgesinde işsizlik oranı %10,2'dir. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %3,5, erkekler açısındansa %12,9'dur. Aslında 2010 rakamlarına göre TRA2 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının altında kalmaktadır. Ancak TRA2 bölgesi içerisinde işsizliğin en yüksek olduğu il %11,1'lik oranla Iğdır'dır. Iğdır bu işsizlik oranıyla Türkiye genelindeki 81 il arasında işsizliğin en yüksek olduğu 33. ildir.

Grafik 21: Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye, TRA2

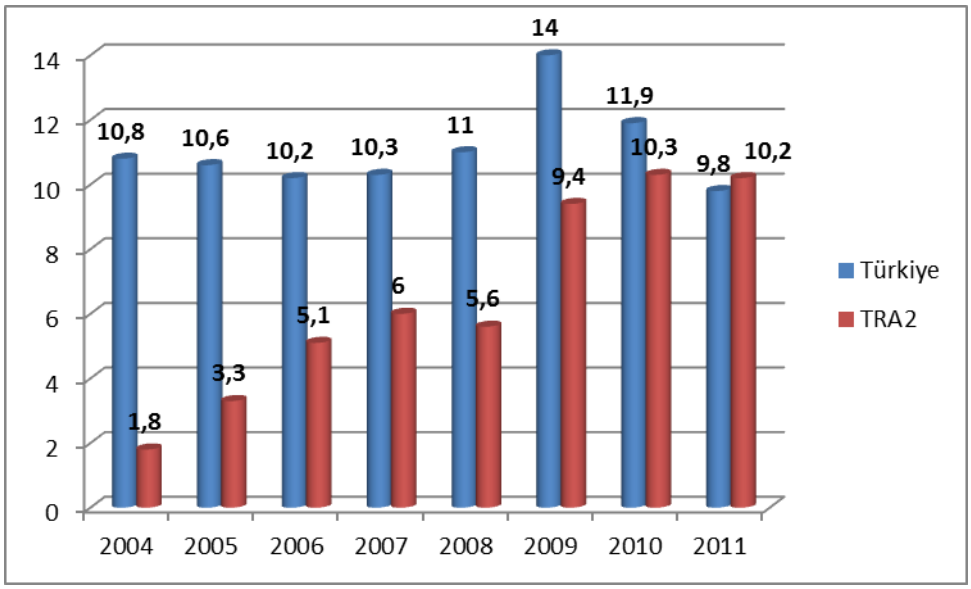

Kaynak: TÜİK

Grafik 21'de görüldüğü gibi; Türkiye genelinde 2004 – 2009 yılları arasında işsizlik oranı sürekli düşmektedir. Ancak 2009 ekonomik krizinin etkisiyle işsizlik oranı yükselmiş sonraki yıllar yine düşüşe geçmiştir. Buna karşın TRA2 bölgesinde işsizlik oranı sürekli olarak artmıştır. TRA2 bölgesinde de 2009 ekonomik krizinin etkisi görülmektedir.

Grafik 22'de görülebileceği gibi, 2011 yılı verileri ışığında TRA2 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%12,3) için 20 -24 yaş grubu; erkekler (%19,2) için 15 -19 yaş grubudur. Kadın işsizliği açısından ikinci sırada %4,7'lik bir oranla 15 -19 yaş aralığı gelirken, erkek işsizliği açısından ikinci sırayı %17,3'lük oranla 20 -24 yaş grubu almaktadır. Hem kadınlar (%0), hem de erkekler (%3,2) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı %2,2'dir.

Grafik 22: Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011.

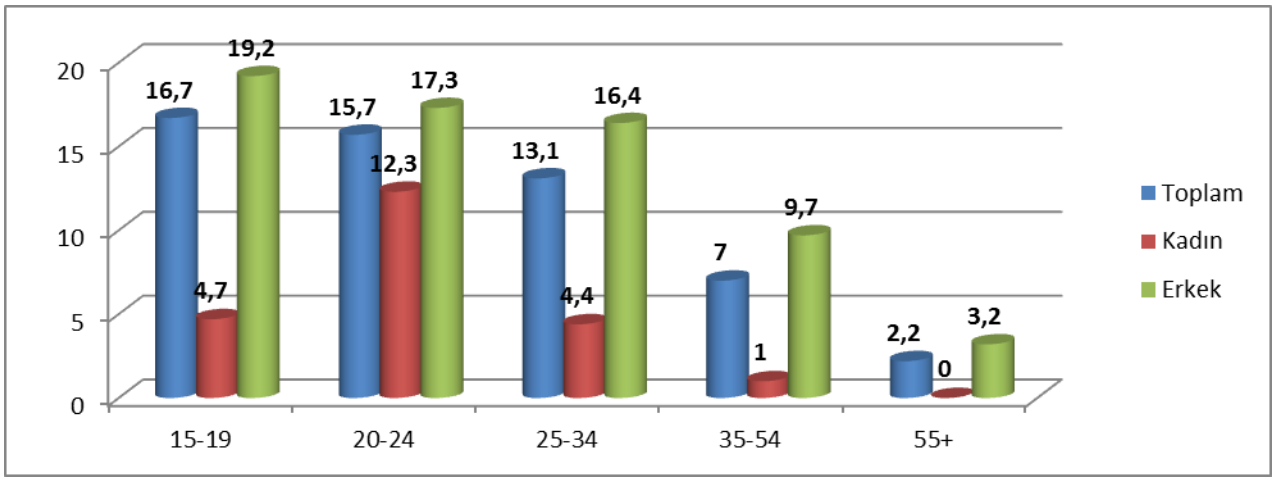

Kaynak: TÜİK

İşsizlik oranlarına eğitimle olan ilişkisi çerçevesinde bakıldığında TRA2 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en yüksek işsizliğin (%11,6) lise altı mezunları tarafından deneyimlendiği görülmektedir. Lise ve dengi meslek okulu mezunu kadınların işsizlik oranının yüksek olması toplam lise ve dengi meslek okulu mezunlarının işsizlik oranının göreceli olarak yükselmesine neden olmaktadır. Bu gruptaki erkekler arasında işsizlik oranı %9,1 olmasına rağmen, aynı gruptaki kadınlar arasında bu oran %24,2'dir. İşsizlik oranlarında erkeklerin en yüksek orana sahip olduğu eğitim seviyesi okuma yazma bilmeyenler(%15,3)'dir. Yükseköğretim mezunlarında ise kadınlar(%13,2) ve erkekler (%10) arasında oranlar birbirine yakındır.

Grafik 23: Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011

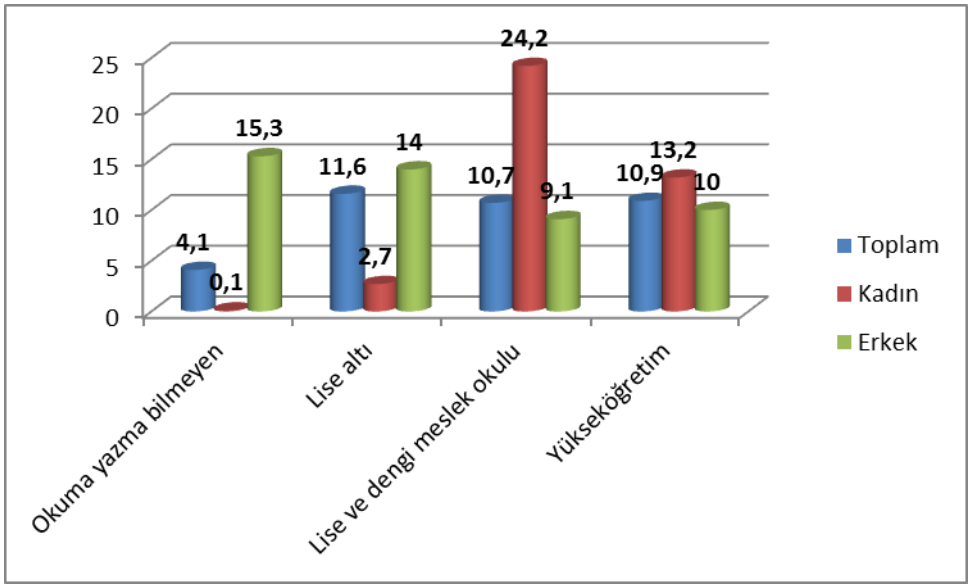

Kaynak: TÜİK

Bekleme sürelerine göre işsizliğe bakıldığında, Türkiye geneliyle paralel olarak, TRA2 bölgesinde bir yıldan az süredir iş arayanların sayısı, bir yıl ve daha uzun zamandır iş arayanların sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Uzun süreli işsizlik cinsiyet bazında incelendiğinde, kadınların %66,6'sı bir yıl ve daha çok süredir iş aramayı sürdürürken, iş arayan erkeklerin ise %86,1'i bu pozisyondadır.

Grafik 24: Bekleme Sürelerine Göre İşsizler (Bin), TRA2 bölgesi,2011.

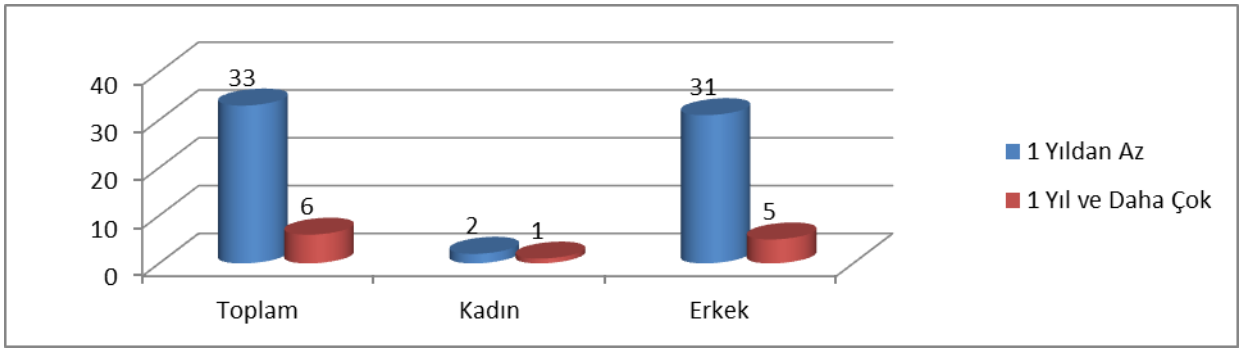

Kaynak: TÜİK

Türkiye genelinde kadınların işgücü piyasasındaki yeri endişe verici seviyelerdedir. Bu durum Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanmakta olan İlerleme Raporlarında da her sene tekrar edilmektedir. Yıllar içerisinde Türkiye genelinde kadınların işgücüne katılım oranında az da olsa bir artış görülmüş, bu oran 2011 yılında %28,8'e yükselmiştir. Kentsel alanlarda kadın işgücüne katılım oranları kırsal alanlara göre daha düşüktür. Ancak kadınların işgücüne katılım oranlarının kırsal alanlarda daha yüksek görünmesinin sebebi buradaki kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çoğunlukla tarım sektöründe çalışıyor olmalarıdır. Türkiye genelinde kadınlara ait istihdam oranı 2011 yılı için %25,6'dır. Yani Türkiye'de her dört kadından üçü işgücü piyasası içerisinde yer almamakta, her dört kadından sadece biri çalışmaktadır. Bu oranlar Türkiye'ye ait işgücüne katılım ve istihdam oranlarının da bir bütün olarak düşmesine sebep olmaktadır. Kadınlar arasında işsizlik oranı 2011 yılı için erkeklerin çok üzerinde ve % 11,3 seviyesindedir.

TRA2 bölgesi özelinde bakıldığında ise kadınların işgücüne katılım oranı %31,6, istihdam oranı ise %30,5'tir. Bölgede tarım istihdamının ağırlıklı yeri düşünüldüğünde, bu oranların Türkiye genelinden yüksek olması şaşırtıcı değildir. Bölgedeki kadınların %85,8'i tarım, %12,2'si hizmet, %2,1'i de sanayi sektöründe çalışmaktadır (inşaat sektörü hizmetin içinde gösterilmiştir). Bölgede kadın işsizliği ise %3,5'lik bir oranla Türkiye genelinden daha düşüktür.

Tablo 9: Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri BİN/% (15+ yaş), TRA2 Bölgesi 2011.

GÖSTERGELER	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Geniş yaş grubuna göre nüfus	63	47	85	99	55	**349**
Geniş yaş grubuna göre işgücü	6	15	31	47	12	**111**
İşgücüne katılım (%)	9,3	31,1	36,3	47,4	22,1	**31,6**
İstihdam (%)	8,9	27,3	34,7	47	22,1	**30,5**
İşsizlik (%)	7,3	10,5	3,3	1,1	0	**3,5**

Kaynak: TÜİK

2011 verilerine göre bölgede kadınların işgücüne katılmama sebeplerinin başında ev işleri ile meşgul olmak (%69,5) gelmektedir. Bu sebep, büyük ölçüde çocuk bakımı hizmetlerinin yetersizliği veya pahalılığı ve/veya ailede yaşlı ve hasta aile bireyleri gibi bakıma ihtiyaç duyan bireylerin sorumluluğunun kadınlar üzerinde olmasıyla ilişkilidir. Bu tür geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yanı sıra Türkiye'de genel olarak kadınların işgücüne katılmadığı gerçeği TRA2 bölgesinde de karşılık bulabilmektedir.

Grafik 25: Kadınların İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), TRA2 Bölgesi, 2011.

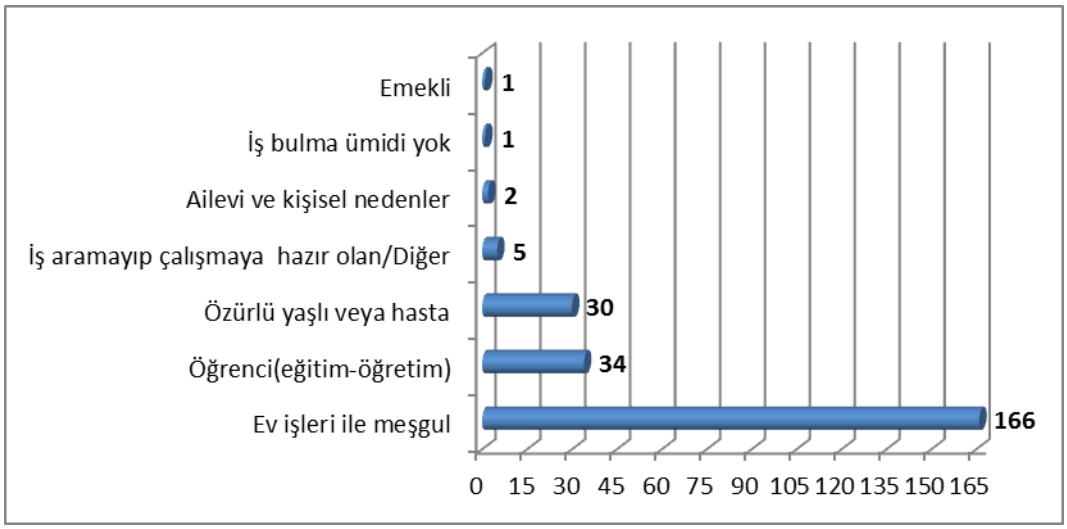

Kaynak: TÜİK

TRA2 bölgesinde kadınların kayıt dışı çalışma oranı %87,9 ile erkeklerin kayıt dışı çalışma oranından (%66,2) yüksektir. Tarım sektöründe kadınların %96,7'si, erkeklerin ise %90'nı kayıt dışı çalışmaktadır. Tarım dışında ise kadınların %33,3'ü,erkeklerin ise %49,6'sı kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 26: Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı (%), TRA2, 2011.

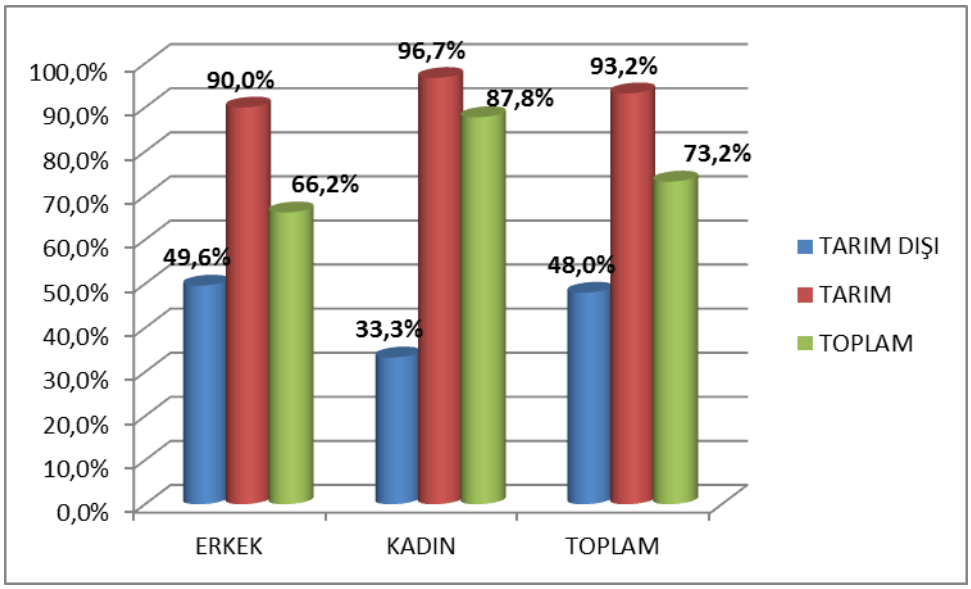

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verileri ışığında, TRA2 bölgesinde geniş yaş grubuna göre işsizlere bakıldığında, kadınlar arasında işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun %12,3'lük bir oranla 20-24 yaş grubu olduğu, bunu %4,7 ile 15 - 19 yaş grubunun izlediği görülmektedir.

Tablo 10:Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011.

İşsizlik Oranları (%)						
	Yaş Grubu					Toplam (15+)
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	
Toplam	16,7	15,7	13,1	7	2,2	6,3
Erkek	19,2	17,3	16,4	9,7	3	7,6
Kadın	4,7	12,3	4,4	1	0	3,1

Kaynak: TÜİK

Türkiye genelinde işgücü piyasasındaki endişe verici bir diğer unsur gençlerin istihdamı ve genç işsizliğidir. Kadınların iş piyasasındaki yeri konusunda olduğu gibi, Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında bu durumun da her sene altı çizilmektedir.

2011 yılı verileri ışığında TRA2 bölgesindeki gençlerin (15-24 yaş grubu) işgücü piyasasındaki yerine bakıldığında, gençlerin işgücüne katılım oranının %37,1, istihdam oranının ise %31,1 olduğu görülebilir. Bölgedeki işsizlerin %33,4'ünü gençlerin oluşturmaktadır; gençler arasındaki işsizlik oranı ise %16,1'dir.

Tablo 11: Eğitim Durumu ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı, 15-24 Yaş Grubu, TRA2 Bölgesi, 2011.

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi	Yükseköğretim	TOPLAM (15-24 yaş)

			meslek okulu		
15-24 yaş nüfus (bin)	17	154	35	7	**213**
15-24 yaş işgücü (bin)	4	58	12	5	**79**
İşgücüne katılım (%)	25,4	37,7	33,5	69,9	**37,1**
İstidam oranı (%)	24	32,2	26,6	46,6	**31,1**
İşsizlik oranı (%)	5,3	14,6	20,7	33,3	**16,1**

Kaynak: TÜİK

İşgücüne dâhil olmama nedenlerine 15-24 yaş arası grubu özelinde bakıldığında, erkeklerin %86'sının eğitim-öğrenim nedeni ile, kadınların ise %57,8'inin ev işleri meşguliyet nedeni ile; ikinci olarak da %37,8 oranında eğitim öğretim nedeniyle işgücüne dahil olmadıkları görülmektedir. 15-24 yaş arası grupta eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmama oranı %53,4'tür.

Grafik 27: Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri, BİN,TRA2 Bölgesi, 2011

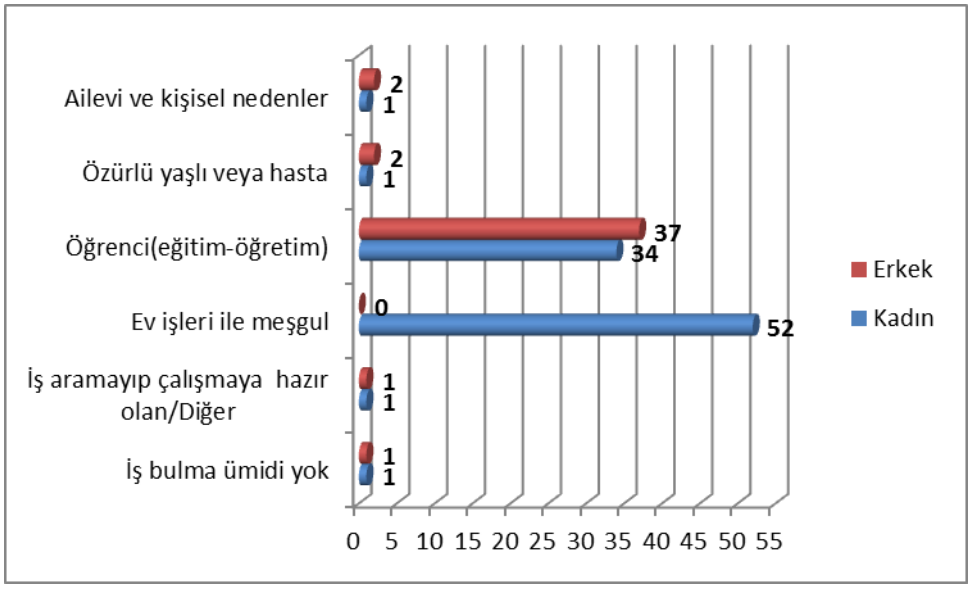

Kaynak: TÜİK

İşsizlik oranlarına bakıldığında erkeklerin %19,2'si 15 – 19 yaş arasında; kadınların ise %12,3'ü 20 – 24 yaş arasındadır. Buna göre işsizliğin en çok genç nüfusta yaşandığı görülmektedir.

Grafik 28: Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRA2 Bölgesi, 2011.

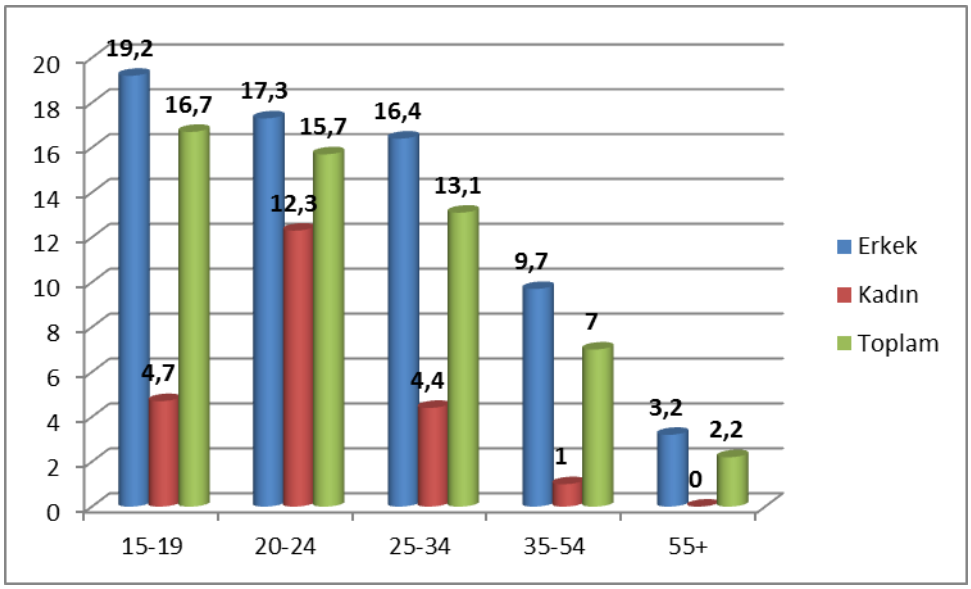

Kaynak: TÜİK

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu bölümde Türkiye İş Kurumu 2011 İstatistik Yıllığı verileri ile 2012 yılının ilk on ayına ilişkin Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Iğdır ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme kursları özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

2012 yılı itibariyle Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Iğdır'da kuruma kayıtlı 5.612 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %45,1'i, 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %11,9'u yüksek öğrenimlidir.

2012 yılına ait mevcut istatistikler incelendiğinde, Iğdır'da 2012 yılında yapılan 6232 kuruma başvurunun 2.901'i iş gücü piyasasına giriş yapabilmiştir. İl genelinde toplam 6 özürlü ve 3 eski hükümlü bireyler 2012 yılında işgücü piyasasına dahil olmuştur.

Türkiye geneli 2011 yılı istatistiklerine bakıldığında ise kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 1.398.355 başvuruya karşılık 363.672 kişi istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde özürlü vatandaşlara yönelik işe yerleştirme ve başvuru istatistiklerine bakıldığında ise 2011 yılında alınan 35.151 iş başvurusuna karşılık 38.349 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirme sayısının başvuru sayısından fazla olma nedenleri arasında, önceki yıllardan devir eden istatistikler ile yıl içinde uygulanan bir takım teşvik politikaları yer almaktadır.

Tablo 12: İşe Yerleştirme İstatistikleri, Iğdır, 2012.

	İşe Yerleştirme		
Sosyal Durum	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Normal	2141	751	2892
Özürlü	6	0	6
Eski Hükümlü	3	0	3
Toplam	2150	751	2901

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Iğdır ilinde 2011 yılı itibariyle toplam işe başvuru sayısının 3.151 olduğu görülmektedir. Bu, Türkiye genelinde yapılan başvuruların %0,2'sini oluşturmaktadır. Yaş açısından bakıldığında, başvuruların en çok 20-24 yaş grubu tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu 25-29 yaş grubu ile 30-34 yaş grubu izlemektedir. Hem Türkiye genelinde, hem de Iğdır'da 15-19 yaş grubu hariç yaş arttıkça iş başvurularının azaldığı görülmektedir. 15-19 yaş grubu tüm başvuruların %7,75'i ile en fazla başvuru yapan yaş grubu sıralamasında 5.sırada gelmektedir. Iğdır ili için 2012 yılı istatistiklerine bakıldığında ise toplam başvuru sayısının 6.232'ye ulaştığı ve bir önceki yıla göre ciddi bir artışta olduğu görülmektedir. Toplam başvurular içerisinde kadınların başvurularının oranının 2011 yılı için incelendiğinde %33,7 olmasıyla beraber 2012 yılının istatistikleri ise kadınların yaptığı başvuruların toplam başvurular içerisindeki oranında az bir artışla %34'e yükseldiği görülmektedir.

Eğitim durumuna göre yapılan başvuru sayılarına bakıldığında ise Iğdır ili için en fazla başvurunun %64,3'lük bir oranla ilköğretim mezunları tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Aynı

şekilde bu eğitim Türkiye için de geçerlidir. Başvuru sayıları bakımından ilköğretim mezunlarını %25,1 ile ortaöğretim mezunları takip etmektedir. Iğdır için 2012 istatistikleri ise önceki yıldan biraz daha farklı bir görüntüye sahiptir. 2012 yılındaki toplam başvuru sayısındaki artışın temel kaynaklarından biri ise önlisans ve lisans mezunlarının başvuru sayılarında ciddi oranda artmasıdır. Kadın başvurularında ise en fazla artışın ortaöğretim mezunları arasında olduğu gözlenmektedir. Bu başvuru sayıları ışığında Iğdır ilinde 2011 yılı itibariyle yapılan işe yerleştirmelerde toplam 854 kişinin bir işe yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Yani başvuru yapanlar arasından 2.297 kişi işe yerleştirilememiştir. İşe yerleşenlerin %67'si erkek, %33'ü kadındır.

Tablo 13: Başvuru ve İşe Yerleşenler, Iğdır, 2011-2012

	2011			2012		
	Erkek	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Başvurular	2.088	1.063	3.151	4.112	2.120	6.232

İşe Yerleşenler	572	282	854	2150	751	2901

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

2012 yılı itibariyle Iğdır ilinde sektörlere göre işe yerleştirmelere bakıldığında, işe yerleşenlerin en büyük çoğunluğunun toplam %39,7'lik bir oranla bilgi ve iletişim sektöründe olduğu görülmektedir. Bunu %22,4'lük oranla diğer hizmet faaliyetleri ve % 7,5'lik bir su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri izlemektedir. 2012 yılının meslek grupları istatistiklerine göre ise %88,2'lik oranla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ilk sırada yer almaktadır. Hizmet ve satış elemanları (%3,8) ile büro hizmetlerinde çalışanlar (%3,3) ilk üçte yer alsalar da nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar grubuyla aralarında oldukça büyük bir fark bulunmaktadır. Ayrıca nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri ile yöneticiler grubunda ise hiç işe yerleştirme gerçekleştirilmemiştir.

Tablo 14: Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, Iğdır- Türkiye,2012

	Sayı		**Yüzde (%)**	
	Türkiye	**Iğdır**	**Türkiye**	**Iğdır**
Okuma Yazma Bilmeyenler	2.602	3	1,6	0,1
Okur Yazar Olanlar	20.965	10	4,1	0,3
İlköğretim	318.636	2.074	54,5	71,5
Ortaöğretim	159.761	691	30,1	23,8
Önlisans	32.547	92	6,2	3,2
Lisans	21.425	31	3,3	1,1
Yüksek Lisans	644	0	0	0,0
Doktora	7	0	0	0,0
Toplam	556.587	2.901	100	100,0

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılına ilişkin işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde Iğdır ilinde toplam 6.232 başvuru olduğu görülmektedir. Alınan açık iş sayısı 3.214 iken, toplam işe yerleştirme 2.901 kişi olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleştirmeler ağırlıklı olarak kamu sektöründe gerçekleşmektedir. Toplam başvuru içerisinde işe yerleştirilebilenlerin oranının %46,5 civarında olması ve 313 açık işe yerleştirme yapılamamış olması işgücü arzı ile talep arasında hala bir açığın var olduğunu göstermektedir.

Tablo15: İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Iğdır, 2012

Başvuru			Alınan Açık İş			İşe Yerleştirme		
Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Erkek	Kadın
6.232	4.112	2.120	3.214	2.409	805	2.901	2.150	751

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Mesleklere göre kayıtlı işsizlere ilişkin istatistiklere bakıldığında beden işçisi (genel), büro memuru(genel), beden işçisi (temizlik), bilgisayar işletmeni ve güvenlik görevlisi (silahlı) sırasıyla ilk beşte yer almaktadır. Alınan açık iş talepleri incelendiğinde ise, beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), şoför-yük taşıma, veri giriş kontrol işletmeni, hasta bakım elemanı ilk sıralarda gelmektedir ve bu meslekler toplam talebin %89,7'sine karşılık gelmektedir. İşe yerleştirme verilerine göre ise, beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), veri giriş kontrol işletmeni, şoför-yük taşıma ve hasta bakım elemanı meslekleri toplam işe yerleştirmelerin % 94,5'ini oluşturmaktadır. Alınan talepler ve işe yerleştirmelere bakıldığında genel anlamda talep edilen mesleklerin mevcut işsizler arasından karşılanmasında sorun yaşanmadığı fakat yük taşıma şoförüne olan talebin yeterince karşılanmadığı görülmektedir. Şoförler için 126 olan açık iş talebinden 66'sı işe yerleşmişken ve hali hazırda 62 kayıtlı işsiz bulunmaktadır ve bu meslek için işveren ya da iş arayanların bir takım isteklerinin karşılanabileceği ortamın oluşmadığının göstergesidir. Talep ve arzın eşleşmesinde işe başvuracak nitelikte eleman bulunamaması ya da işverence önerilen şartların olumsuz değerlendirilmesi olabilir.

Tablo 16: Mesleklere Göre Açık İş, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler, 2012

Açık İş			İşe Yerleştirme			Kayıtlı İşsiz		
Meslek	**Sayı**	**Oran**	**Meslek**	**Sayı**	**Oran**	**Meslek**	**Sayı**	**Oran**
Beden İşçisi (Genel)	1393	43,3	Beden İşçisi (Genel)	1325	45,7	Beden İşçisi (Genel)	3066	54,6
Beden İşçisi (Temizlik)	1215	37,8	Beden İşçisi (Temizlik)	1204	41,5	Büro Memuru	745	13,3
Şoför (Yük Taşıma)	126	3,9	Veri Giriş Kontrol işletmeni	94	3,2	Beden İşçisi (Temizlik)	170	3
Veri Giriş Kontrol işletmeni	95	3	Şoför (Yük Taşıma)	66	2,2	Bilgisayar İşletmeni	65	1,2
Hasta Bakım Elemanı	54	1,7	Hasta Bakım Elemanı	53	1,8	Güvenlik Görevlisi	62	1,1

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Başvuru ve işe yerleştirme istatistikleri örnek sayıları da göz önüne alınarak beraber incelendiğinde, işe başvuranların % 46,5'i işe yerleştirilmiştir. 2012 yılının mevcut verilerine göre ilköğretim mezunlarının % 51,8'i; lise mezunlarının % 44,2'si ve önlisans mezunlarının % 25,1'i işe yerleştirilmiştir. Erkeklerin % 52,3'ü kadınların ise % 35,4'ü işe yerleştirilmiştir.

Türkiye İş Kurumu istihdamın korunması, artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla işgücü yetiştirme ve uyum hizmetleri yürütmektedir. Bu etkinlikler, "Kuruma kayıtlı işsizlerin iş piyasası ihtiyaçları doğrultusunda istihdam edilebilirliklerinin arttırılarak; iş bulmalarının kolaylaştırılmasına, işe yerleştirilmesine ve kendi işlerini kurmalarının sağlanmasına yönelik girişimcilik, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimlerini, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini, toplum yararına çalışma programları ile çalışan işgücüne ilişkin eğitim seminerlerini" kapsamaktadır.

Iğdır ilinde 2012 yılında toplam 97 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının % 0,6'sına tekabül etmektedir. Iğdır ilinde açılan kurslara 2496'sı erkek, 969'u kadın olmak üzere toplam 3465 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %30'u kadın, %70'i erkektir.

Tablo 17: İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Iğdır, 2012.

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)				
		Türkiye	Iğdır	Iğdır %
Kurs Sayısı		27.351	97	0,4
Katılan Sayısı	Erkek	276.901	2.496	70
	Kadın	187.744	969	30
	Toplam	464.645	3.465	0,8

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Iğdır ilinde 2012 yılında en fazla katılımcının faydalandığı kursun Toplum Yararına Çalışma Programı Kursu kategorisinde olduğu görülmektedir. Bu grup kursa il özelinde toplam 2.914 kişi katılmıştır. Bu tür kursları 278 katılımcı ile Girişimcilik kategorisi takip etmiştir. Üçüncü sırada ise 169 katılımcı ile istihdam garantili kurslar gelmektedir.

Tablo 18: İşgücü Yetiştirme Kurslarına Katılanlar, Türkiye ve Iğdır, 2012.

		Türkiye	**Iğdır**
Toplam	**Katılan Sayısı**	**464.645**	**3.465**
	Kurs Sayısı	**27.351**	**97**
Girişimcilik	Kurs Sayısı	900	12
	Katılan Sayısı	24.953	178
Hükümlülere Yönelik Kurslar	Kurs Sayısı	334	1
	Katılan Sayısı	4.483	10
İşgücü Yetiştirme Kursları/ İstihdam Garantili	Kurs Sayısı	4.564	7
	Katılan Sayısı	116.451	169
İşgücü Yetiştirme Kursları/ Genel	Kurs Sayısı	1.576	4
	Katılan Sayısı	34.019	76

İşgücü Yetiştirme Kursları/ TYÇP	Kurs Sayısı	4.936	57
	Katılan Sayısı	186.599	2914
İşbaşı Eğitim Programı	Kurs Sayısı	8.018	16
	Katılan Sayısı	18.570	18

Kaynak: Iğdır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

2012 yılında istihdam garantili kurslar içerisinde en fazla kişinin yer aldığı meslek grubu Beden İşçisidir. İkinci en kalabalık katılımcı grubuna sahip olan kurs ise kişilerin kendi işlerini açabilecekleri girişimcilik kurslarıdır. Hükümlülere yönelik 1 kurs açılmışken, özürlülere yönelik 2012 yılında hiç kurs açılmamıştır. Açılan istihdam garantili kursların ise çoğunluğu hasta ve yaşlı bakımına yöneliktir.

Toplum yararına çalışma programına katılanların %77,3'ü erkek, %22,7'si ise kadındır. İstihdam garantili kurslarda ise %55,6'sı kadındır. Girişimcilik kurslarına ise %51,4'ü erkek, %48,6'sı kadınlar katılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İşgücü piyasasının güzel bir şekilde işleyebilmesi için, işgücü arzı ile işgücü talebinin iyi bir şekilde eşleşmesi gerekmektedir. Bu eşleştirme sayesinde istihdam artar ve işsizlik azalır. İstihdamı artırabilmek için; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının arttırılması, açılan kursların ihtiyaç duyulan meslekleri karşılayabilmesi, nitelikli işgücüne sahip kişilerin yetiştirilmesi ve bunlara uygun politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Açık işlerin karşılanması için bu nedenlerin yanında iş ortamının ve ücretlerinde iyileştirilmesi gerekmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

Tüm bu bilgiler eşliğinde işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak bu verilerden talep tarafına yönelik uygun veriler

bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Iğdır İli ve Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 19: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ					
Dönem	**Kapsamı**	**Periyod**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**Görüşme Yapılan İşyeri Sayısı**
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30 KASIM	İSCO 88-NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam 12.712
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam 71.001
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam 275.099
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam 255.938

2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam 218.068
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam 198.479
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam 159.862
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık-19 Ocak	İSCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam 5.941
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs-15 Haziran	İSCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam 5.225
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam 53.164

Kaynak: İŞKUR

Iğdır Çalışma ve İş Kurumu, 2012 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması[8] kapsamında 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında Iğdır İli genelinde 149 işyerine yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Bu işyerlerinden 33 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 88 tanesi 10-49 kişi çalıştıran işyerleri ve 28 tanesi de 50+ kişi çalıştıran işyerleridir. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 33 işyerlerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde %22,1 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir.

Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[9]" kapsamında,

- ✓ Temel işletme bilgileri
- ✓ Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- ✓ Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- ✓ Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- ✓ 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- ✓ 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Iğdır ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonuçlarını altı ana başlık altında ve Türkiye genelindeki sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş sayıları, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek istihdam beklentisidir.

İŞYERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Iğdır İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 149 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 33 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 116 tanesi ise 10 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır.

Bütün işyerleri açısından bakıldığında, 2012 yılı itibariyle Iğdır ve Türkiye genelinde en fazla işyeri bulunan ilk üç sektörden ikisinin aynı olduğu görülmektedir. Iğdır'da en fazla işletmeye sahip olan sektör %32,2'lik bir oranla toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı iken Türkiye'de % 21'lik oranla en fazla işyeri imalat sektöründedir. İkinci sırada ise Iğdır'da %26,8'lik oranla ulaştırma ve depolama sektörü gelirken Türkiye'de % 20'lik oran ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir. Üçüncü sırayı Iğdır'da %7,4 imalat sektörü alırken, Türkiye genelinde % 9,8 ile inşaat sektörü almaktadır.

Iğdır ve Türkiye'de çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, Türkiye ve Iğdır için aynı olan sektörlerde sıralama, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve imalat olarak gözlenir. Kayıtlı çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında ise Iğdır ve Türkiye için sıralamanın birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu grupta Iğdır'da en fazla çalışan ulaştırma ve depolama sektöründe yer almakta bu sektörü toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve imalat sektörleri takip etmektedir. Türkiye genelinde çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerleri sektörlere göre imalat, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, idari ve destek hizmet faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadırlar.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler neticesinde, genelde en fazla çalışan Iğdır'da ulaştırma ve depolama sektörü iken, Türkiye için imalat sektöründedir. İkinci ve üçüncü sıralamayı Iğdır için toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve imalat alırken, Türkiye için sıralama, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü ile inşaat sektörü şeklindedir. İlk üç sektör Iğdır'daki toplam işyerlerindeki payın yaklaşık %66,4' ünü oluştururken, Türkiye için bu oran %50'dir.

Grafik 29: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Iğdır ve Türkiye, 2012.

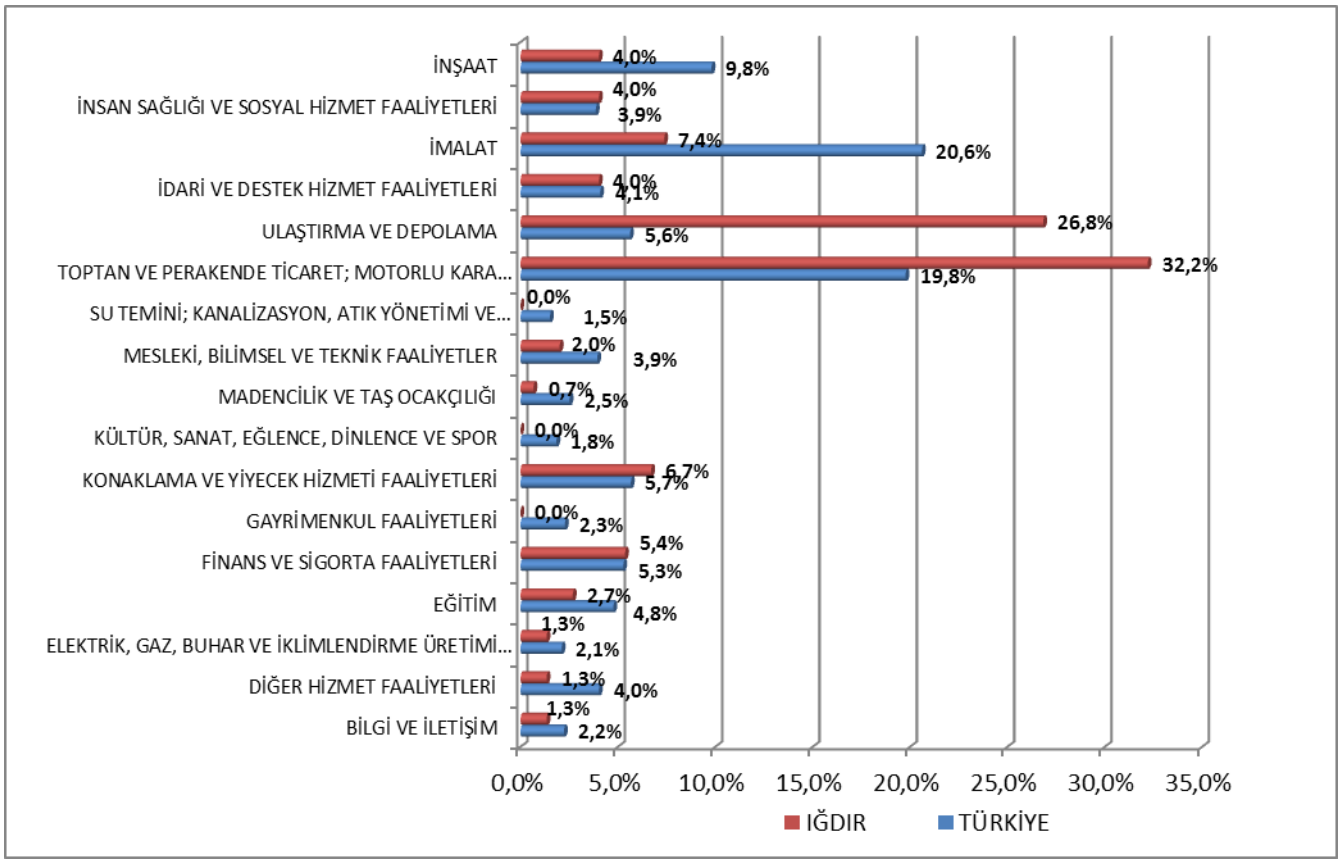

Kaynak: İPTA

İşyeri büyüklüklerine göre Iğdır ilinde hiç işyeri bulunmayan sektörlere bakıldığında; gayrimenkul faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence ve spor faaliyetleri ile su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde araştırma kapsamına giren hiç bir işyeri olmadığı görülmektedir. Aynı şekilde, Iğdır ilinde finans ve sigorta faaliyetleri ve diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde çalışan sayısı 50'den fazla hiç bir işyeri bulunmamaktadır. Bir başka deyişle, talep araştırması sonuçları Iğdır ilinde finans ve sigorta faaliyetlerini sadece 10-49 kişi çalıştıran işyerleri tarafından yürütüldüğünü belirtmektedir.

Iğdır ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'ndan elde edilen verilerden bir grubu da görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir. Iğdır iline özel işgücü piyasası verilerinin azlığı göz önüne alındığında, çalışanların dağılımı hakkındaki bu veriler aslında işgücü piyasasını arz yönünden değerlendirmek açısından da önemlidir.

Araştırma kapsamında Iğdır'da 149 işyerinde toplam 3693 çalışan istihdam edilmektedir ve erkeklerin istihdam oranı %83,5, kadınların ise %16,5'dir. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 24,8'dir. Türkiye genelinde ise 127.687 işyerinde 6.240.294 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye'deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı %25,2 ile işyeri başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 48,8 ile Iğdır istatistiklerinin üzerindedir.

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Iğdır'da %33,3'lük payıyla ulaştırma ve depolama, Türkiye'de %23,8'lik payıyla imalat sektörüdür. Bunu Iğdır'da %26,4 ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı izlerken, Türkiye için %12,7 oranla idari ve destek hizmet faaliyetleri izlemektedir. Üçüncü sırada ise, Iğdır'da %7,5 ile idari ve

destek hizmet sektörü, Türkiye genelinde de %10,1 ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer almaktadır.

Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör Iğdır için elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı iken Türkiye için diğer hizmet faaliyetleridir. En düşük olan ise Iğdır için konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörüyken, Türkiye için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleridir. Türkiye geneli için durumun farklı olmasının nedeni Iğdır ili için yapılan araştırmada su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme sektörünün kapsam dışı olabileceği gibi bu alanda faaliyet gösteren Iğdır merkezli işletmenin bulunmaması da olabilir.

Her iki cinsiyet açısından en çok istihdam sağlayan sektör Türkiye'de imalat sektörü iken Iğdır'da erkek çalışanların en fazla olduğu sektör ulaştırma ve depolama iken, kadınlar için bu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleridir.

Grafik 30: Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları (%), Iğdır, 2012

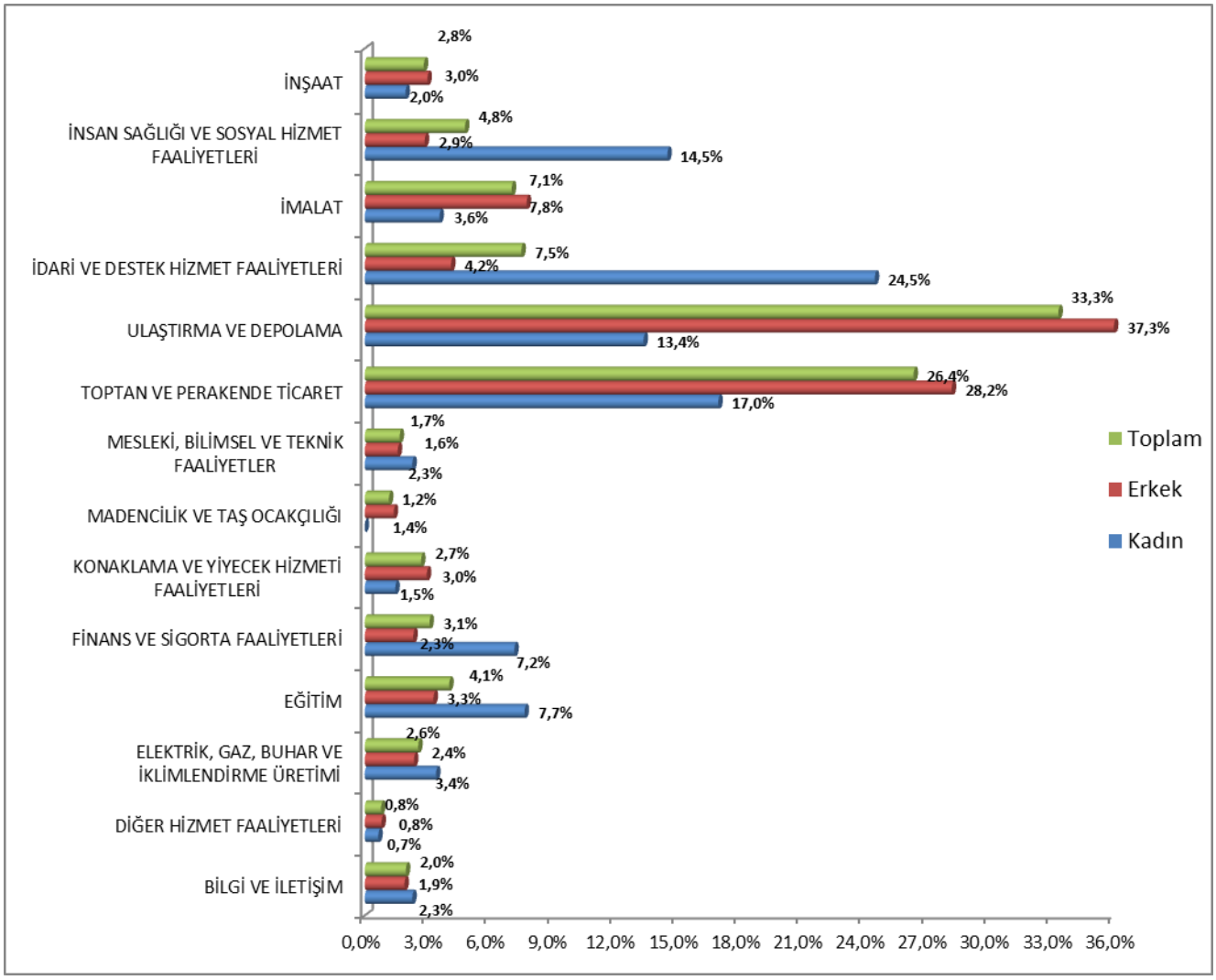

Kaynak: TÜİK

Iğdır'da erkeklerin kadınlara göre daha fazla ağırlıkta çalıştığı üç sektör ulaştırma ve depolama, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtları ve motosikletlerin onarımı ile imalat sektörü olarak belirmektedir. Kadınların ağırlıklı olarak işyerleri ise idari ve destek hizmet faaliyetleri,

toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtları ve motosikletlerin onarımı ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri içerisinde yer almaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe çalışan kadın sayısı sektörde çalışan erkek sayısından fazladır. Eğitim sektöründe çalışan kadın ve erkek sayısı aynıdır.

Türkiye'de bu sıralama erkekler için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörüdür. Kadınlar için bu sıralama Iğdır'daki ile benzerlik göstermektedir.

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, sırasıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektörler, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtları ve motosikletlerin onarımıdır. Fakat kadınların yoğun olarak istihdam edildiği sektörlerin toplam mevcut işyerleri arasında payının % 6,9 seviyelerinde kalması mevcut istihdamın genel resmine baktığımızda kadınların istihdama katılımlarının neden %30,5 seviyelerinde olduğunun göstergesidir. Kadın istihdamının genel ortalamasını düşüren sektörler diğer bir ifadeyle kadın istihdamının en az olduğu sektörler ise bilgi ve iletişim, inşaat, madencilik ve taş ocakçılığı, gayrimenkul faaliyetleri ve kültür sanat eğlence dinlence ve spor faaliyetleridir.

İşyeri büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde, bütün çalışanların %63,2'sinin 10 – 49 kişi çalıştıran, %31,3'ünün 50 ve daha fazla kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği görülmektedir. Türkiye için bu rakamlar 10-49 aralığı için % 27.3, 50 ve üstü için %70.3 olarak görülmektedir.

Tablo20: Sektörlere Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Iğdır, 2012.

	Genel

Sektör	Türkiye	Iğdır
Bilgi ve İletişim	2.2	2.0
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.0	0.8
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	5.2	2.5
Eğitim	5.5	4.0
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4.3	3.1
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.4	0.0
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5.2	2.7
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1.9	0.0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2.6	1.2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2.3	1.7
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5.7	0.0
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	10.1	26.4
Ulaştırma ve Depolama	4.5	33.3
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12.7	7.5
İmalat	23.8	7.1
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4.3	4.8
İnşaat	6.5	2.8
TOPLAM	100.0	100.0

Kaynak: Iğdır ve Türkiye İPA 2012

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında Türkiye için toplamda en fazla istihdamın nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yoğunlaştığı, Iğdır'da ise tesis ve makine operatörleri meslek grubunda yoğunlaştığı görülmektedir.

Toplamda ikinci olarak en fazla istihdam edilen meslek grubu Iğdır'da nitelik gerektirmeyen meslekler grubu iken, Türkiye için profesyonel meslek gruplarıdır. Üçüncü meslek grubu Türkiye'de büro hizmetleri meslek grubu iken, Iğdır'da bu grup hizmet ve satış elemanlarıdır. En az istihdam edilen meslek grubu Türkiye ve Iğdır için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Iğdır 'da istihdam edilen bütün kadınların %27,1'inin nitelik gerektirmeyen işler grubunda yer alan, %23,5'ininse profesyonel meslek mensubu kadın çalışanlar oldukları görülmektedir. Bu oranlar Türkiye için sırasıyla %25,7 ve %23,7 tür.

Iğdır 'da erkek çalışanlar arasında istihdamın en fazla tesis ve makine operatörleri meslek grubunda (%27,4) toplandığı görülmektedir ve bu eğilim Türkiye genelinde ise nitelik gerektirmeyen meslek (%27,1) grubunda ağırlık kazanmaktadır. Iğdır'da bu sıralamayı hizmet ve satış elemanı(%11,3) ile nitelik gerektirmeyen meslek(%10,3) grupları izlemekteyken, Türkiye'de tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (%14,8) ile sanatkarlarla ilgili işlerde çalışanlar (%13) oluşturur. İstihdamın toplam olarak çok düşük (2 kişi) olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği dışarıda tutulduğunda; hem kadınların hem de erkeklerin toplam istihdamları içerisinde en az

istihdam edildiği meslek grubunun yöneticiler grubu olduğu görülmektedir. Hiçbir meslek grubunda kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazla değildir.

Tablo 21:Meslek Gruplarına Göre İstihdam, Türkiye ve Iğdır,2012

	Erkek (%)		Kadın (%)		Toplam	
	Türkiye	Iğdır	Türkiye	Iğdır	Türkiye	Iğdır
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9.8	7,4	23.3	21,4	13.1	9,7
Hizmet ve Satış Elemanları	11.3	11,3	9.4	17,6	10.9	12,3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	27.1	10,3	25.7	27,1	26.7	13,1
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0.3	0,1	0.1	0,0	0.3	0,1
Profesyonel Meslek Mensupları	9.8	7,3	23.7	23,5	13.2	10,0
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13.0	8,2	0.0	3,3	9.9	7,4
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler		0,0		0,0		0,0
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	10.5	7,0	7.7	4,8	9.8	6,6
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	14.8	45,7	6.7	1,2	12.8	38,4
Yöneticiler	3.3	2,7	3.4	1,2	3.3	2,5
TOPLAM	**75.6**	**83,5**	**24.4**	**16,5**	**100.0**	**100.0**

Kaynak: Iğdır ve Türkiye İPA 2012

AÇIK İŞLER

Iğdır İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş, araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin "fiilen" ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş; yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Iğdır İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında ise Iğdır ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 542'dir. Bu kapsamda işverenler İŞKUR'a değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır. Araştırma kapsamında en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla imalat, ulaştırma ve depolama ile toptan ve perakende ticaret sektörleridir.

Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.243 açık iş talebi alınmıştır. Bu işlerin çoğunluğunu sırasıyla imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde, en fazla açık iş talebi 50'den fazla çalışana sahip işletmelerde alınmıştır.

Araştırma kapsamında açık iş oranı; mevcut açık iş sayısının mevcut istihdam/çalışan ve açık sayısının toplamına oranıdır[1]. Araştırma sonuçlarına göre, Iğdır ilindeki açık iş oranı %12,8 iken; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla imalat (%50,8), insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri(%11,9) ve idari ve destek hizmet faaliyetleri(%10,6) sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş

[1] Açık İş Oranı = (Açık İş Sayısı * 100) / (Mevcut istihdam/çalışanlar + Açık İş Sayısı).

oranı hesaplandığında %3.34 olduğu görülmektedir. Oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler Türkiye genelinde inşaat (%6,1), gayrimenkul faaliyetleri (%5,67) ve imalat (%4.99) olarak sıralanmaktadır. İnşaat ve gayrimenkul sektöründe açık iş oranının yüksek olmasının temel sebeplerinden biri, son yıllarda bu sektörlerin yüksek büyüme oranlarına sahip olmasıdır.

Iğdır ilinde hiç açık iş olmayan sektörler gayrimenkul faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; madencilik ve taş ocakçılığı; inşaat; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörleridir.

Tablo 22: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Türkiye ve Iğdır, 2012

SEKTÖRLER	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı	
	Türkiye	Iğdır	Türkiye	Iğdır
Bilgi ve İletişim	3.578	2	2.59	2.7
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4.902	2	3.77	6.5
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağıtımı	2.787	0	0.86	0.0
Eğitim	3.535	4	1.02	2.6
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.147	4	1.16	3.4
Gayrimenkul Faaliyetleri	5.384	0	5.67	0.0
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	12.242	9	3.67	8.3
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3.292	0	2.75	0.0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6.972	0	4.18	0.0
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.450	1	3.60	1.6
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri	1.126	0	0.32	0.0
Toptan ve Perakende Ticaret	24.908	92	3.80	8.6
Ulaştırma ve Depolama	12.373	100	4.21	7.5
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.944	33	1.48	10.6
İmalat	78.014	270	4.99	50.8
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9.369	24	3.39	11.9
İnşaat	26.313	0	6.13	0.0
TOPLAM	**215.243**	**542**	**3.34**	**12.8**

Kaynak: Iğdır ve Türkiye İPA 2012

Iğdır İPA sonuçlarına göre, ana mesleklerde ihtiyaç duyulan kişi sayılarına bakıldığında, ilk sırada 238 kişilik ihtiyaçla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar gelmektedir. İkinci sırada 87 kişiyle sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışan meslek mensupları, üçüncü sırada ise 67 kişiyle nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışabilecek olanlar bulunmaktadır.

Türkiye genelinde ise ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen meslek grupları çoktan aza doğru tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (56.393), sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar (53.384) ve hizmet ve satış elemanlarıdır (48.288). Iğdır İPA sonuçlarına göre, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslekler çalışanlar açısından ağırlıkta iken, ihtiyaç duyulan kişi sayılarına göre de 1.sırada yer almaktadır.

Grafik 31: Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı, Iğdır,2012

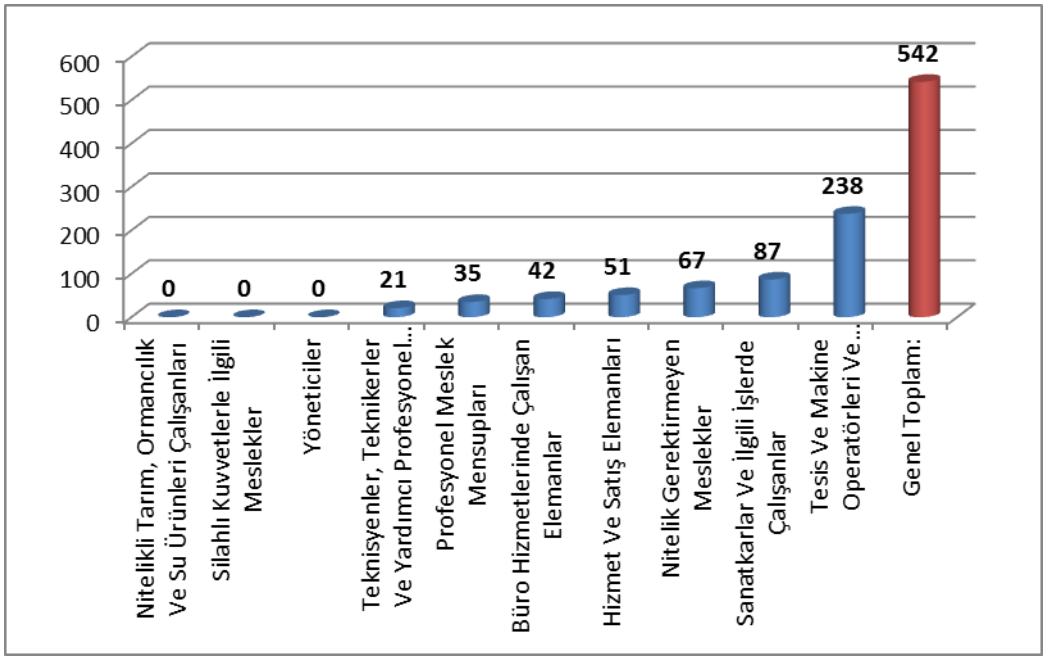

Kaynak: Iğdır İPA 2012

Açık iş oranlarına dokuz ana meslek grubuna göre bakıldığında, Iğdır ve Türkiye için en fazla açık işin sanatkârlar ve ilgili işler grubunda olduğu görülmektedir. Teknisyenler, tekniker ve yardımcıları meslek grubu Türkiye'de 2. sırada iken Iğdır'da en düşük paya sahiptir. Iğdır'da 2. sırada ise tesis ve makine operatörleri ve montajcılar bulunmaktadır.

Grafik 32: Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları (%), Iğdır, 2012

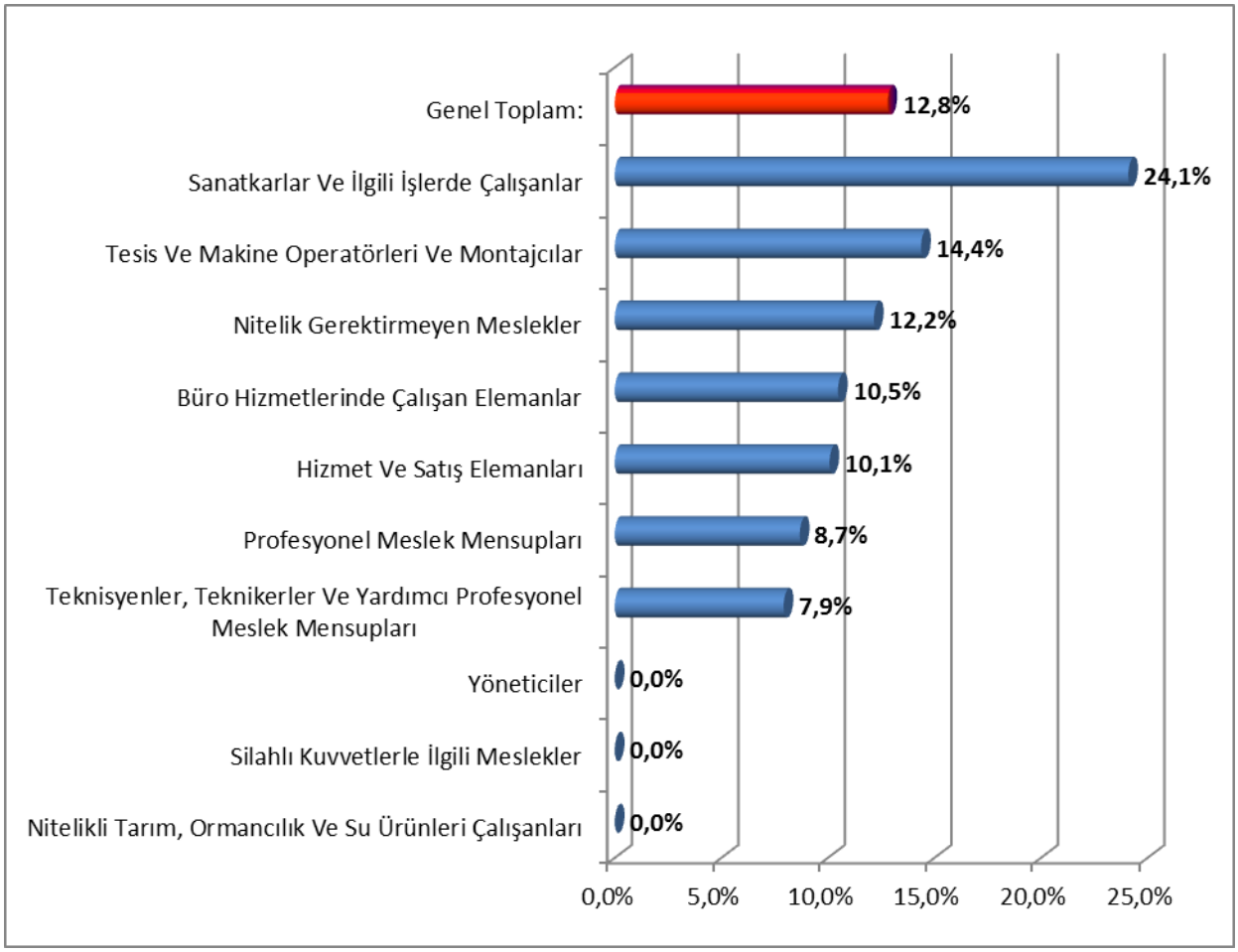

Kaynak: Iğdır ve Türkiye İPA 2012

Araştırma kapsamında toplanan açık işlerin mesleklere göre sıralaması yapıldığında ise Türkiye'de beden işçisi (genel) ilk sırada yer alırken Iğdır'da model makineci ilk sıradadır. Bu sırayı Türkiye'de makineci (dikiş) ve inşaat elemanları kalıpçısı izlerken tır şoförü ve kumaş paketleme işçisi izlemektedir.

Tablo 23: Meslek Bazında Açık İş Sıralaması, Türkiye ve Iğdır, 2012

Türkiye	Iğdır
Beden İşçisi (Genel)	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)
Makineci (Dikiş)	Tır Şoförü
İnşaat Kalıpçısı	Kumaş Paketleme İşçisi
Satış Elemanı	Ütücü
Garson	Planlama Ve Kontrol İşçisi (Tekstil)
Güvenlik Görevlisi	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Soğuk Demirci	Muhasebeci
Kaynakçı	Ambalajcı (Makine İle)
Temizlik Görevlisi	Karma Bitki Ve Çiftlik Hayvanı İşçisi
Şoför	Temizlik Görevlisi
Madenci	Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat İşçileri
Elektrikçi	Diğer Dikişçiler Ve Nakışçılar
Muhasebeci	Diğer Baskıcılar
Mermer İşçisi	Hasta Ve Yaşlı Bakım Elemanı
Çağrı Merkezi Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Profesyonel Sporcu	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Aşçı	Hasta Bakım Elemanı
Tornacı	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri
Elektrik Teknisyeni/Teknikeri	Satış Elemanı (Toptan)
Hemşire	Acil Tıp Teknisyeni

Kaynak: Iğdır ve Türkiye İPA 2012

Iğdır ilinde en fazla talep edilen meslekler model makineci, tır şoförü, kumaş paketleme işçisi, ütücü, planlama ve kontrol işçisi ve muhasebecidir. Beden işçisi (genel) meslek grubunun, büyük bir

çoğunluğunun belirli bir meslek tanımına girmeyen işverenin tanımlamakta sıkıntı çektiği nitelik gerektirmeyen ve düşük ücretli istihdam edilen meslek olabileceği düşünülmektedir.

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlar ise Iğdır'dakinden biraz daha farklı bir tablo ortaya çıkarmaktadır. İşverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler sırasıyla, satış elemanı, beden işçisi (genel), konfeksiyon işçisi, elektrik ve elektronik teknikeri ve servis garsonudur**.**

2012 yılı Iğdır İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Iğdır ili özelinde sektörlere göre bakıldığında, kadınlar arasında en fazla icra edilen mesleğin genel anlamıyla beden işçiliği ve muhasebeci olduğu görülmektedir. Bunları özel eğitim öğretmenleri ve sekreter izlemektedir.

Grafik 33: Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Iğdır, 2012.

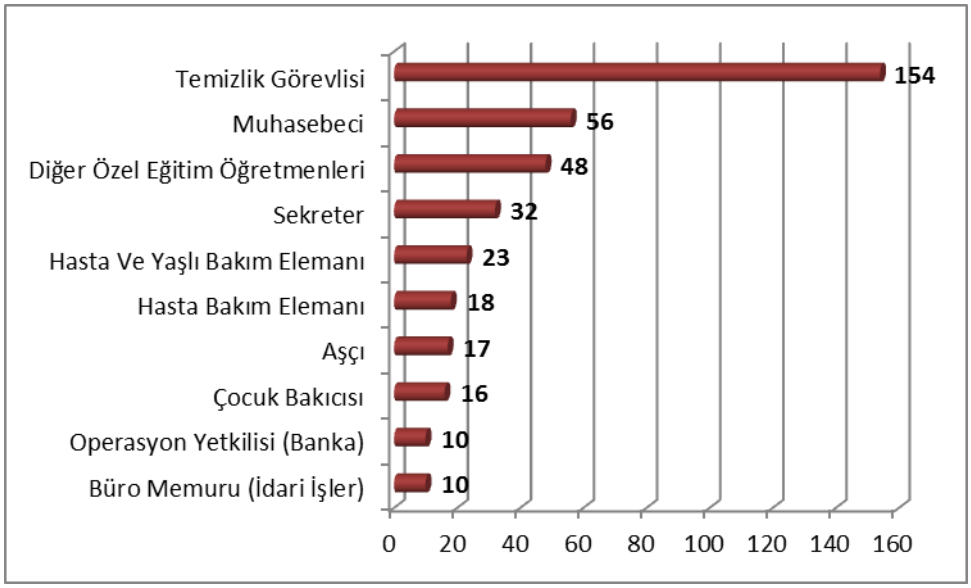

Kaynak: Iğdır İPA 2012

Açık işlerde istenen beceriler incelediğimizde Iğdır ilinde her 3 açık işten 2'si için fark etmez seçeneği tercih edilmiştir. Daha sonra ise lise altı eğitimliler gelmektedir. Türkiye genelinde de ilk sırada fark etmez tercih edilmiştir. Ancak oranı % 36'dır. Türkiye genelinde de ikinci sırada lisealtı eğitimli talepleri bulunmaktadır. Iğdır ilinde lisansüstü eğitime sahip talep bulunmamakta iken meslek lisesi mezunları genel lise mezunlarına göre daha fazla tercih edilmektedir.

Grafik 34: Açık İşlerde İstenen Eğitim Durumları, Iğdır,2012

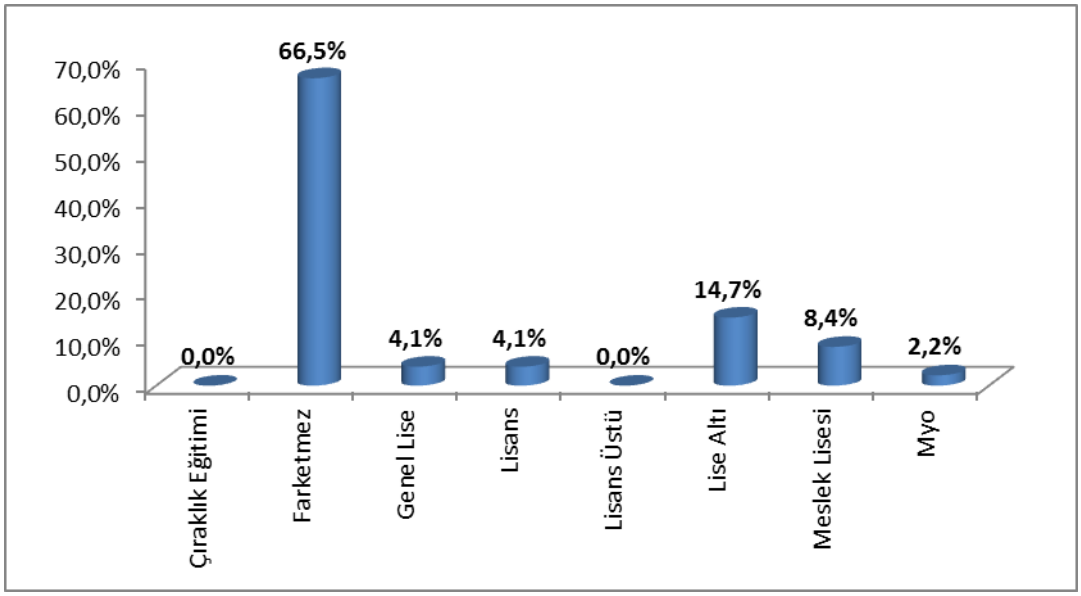

Açık işlerde istenen nitelik ve becerilerde Iğdır ilinde ilk sırada mesleğe ilişkin yeterli bilgi gelmektedir. Türkiye geneli için de aynı durum söz konusudur. İlde ikinci sırda takım çalışmasına uyum daha sonra da fiziksel ve bedensel yeterlilik gelmektedir. Türkiye genelinde ise fiziksel ve bedensel yeterlilik ikinci sırada daha sonra takım çalışmasına uyum gelmektedir.

Grafik 35: Açık İşlerde İstenen Beceri ve Nitelikler, Türkiye ve Iğdır, 2012

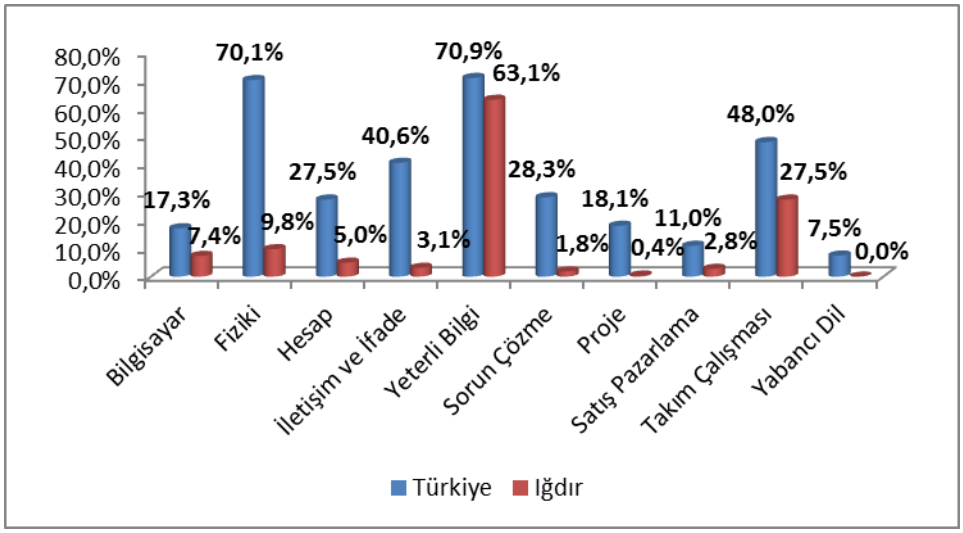

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Iğdır İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 2012 yılı başından araştırmanın yapıldığı tarihe kadar işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit

edilmeye çalışmıştır. Araştırma kapsamında Iğdır ilinde 617 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilenlerin sektörel dağılımına baktığımızda ilk sırada Ulaştırma ve Depolama sektörü daha sonra ise imalat ve toptan ve perakende ticaret sektörleri gelmektedir. Türkiye genelinde sıralama ise İmalat, toptan ve perakende ticaret ve konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyeti şeklindedir. İlde dikkat çeken nokta ise çalışan sayısının düşük olduğu imalat sektöründe eleman temini güçlüğü çekilmesidir. Bu sektörde eleman ihtiyacı olduğunda bulunmakta güçlük çekilmektedir.

Grafik 36: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler, Iğdır, 2012

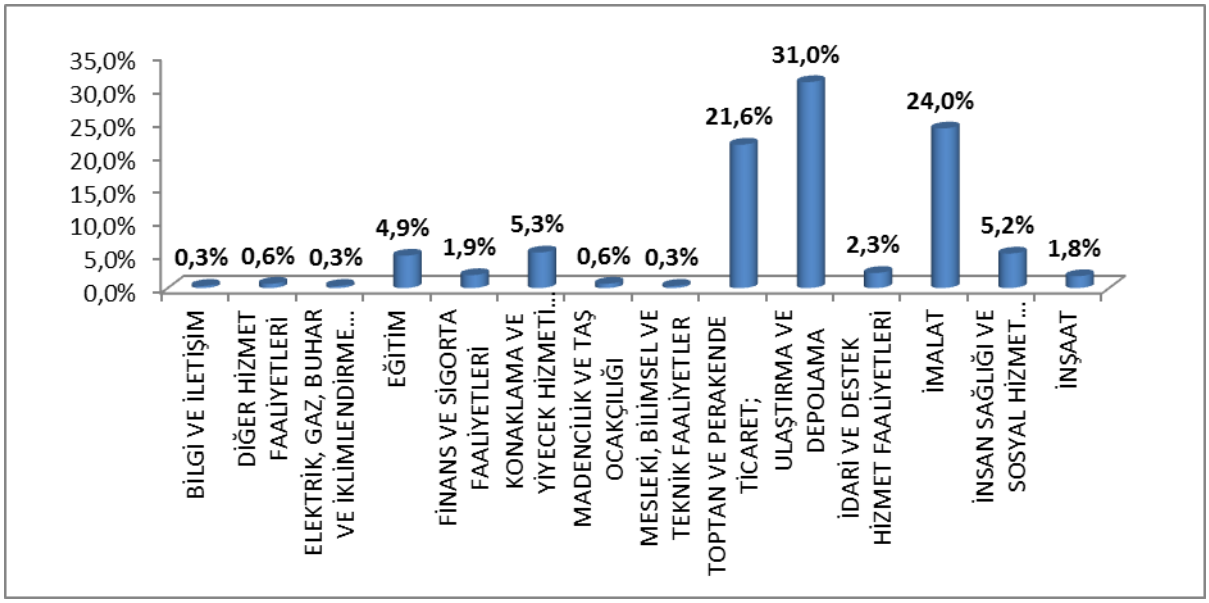

Temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde ilk sırada % 48,8'lik payı ile Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar gelmektedir. Daha sonra ise profesyonel meslek mensupları ile Hizmet ve Satış elemanları meslek grubundadır. Nitelik gerektirmeyen meslek grubunun ise oranı % 7,3'dür. Aynı meslek grubunda çalışanların oranı % 13, açık işlerin ise oranı % 12'dir. Dolayısıyla Iğdır ili işgücü piyasasında nitelik gerektirmeyen mesleklerde eleman temininde çok fazla sıkıntı çekilmemektedir.

Grafik 37: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları, Iğdır, 2012

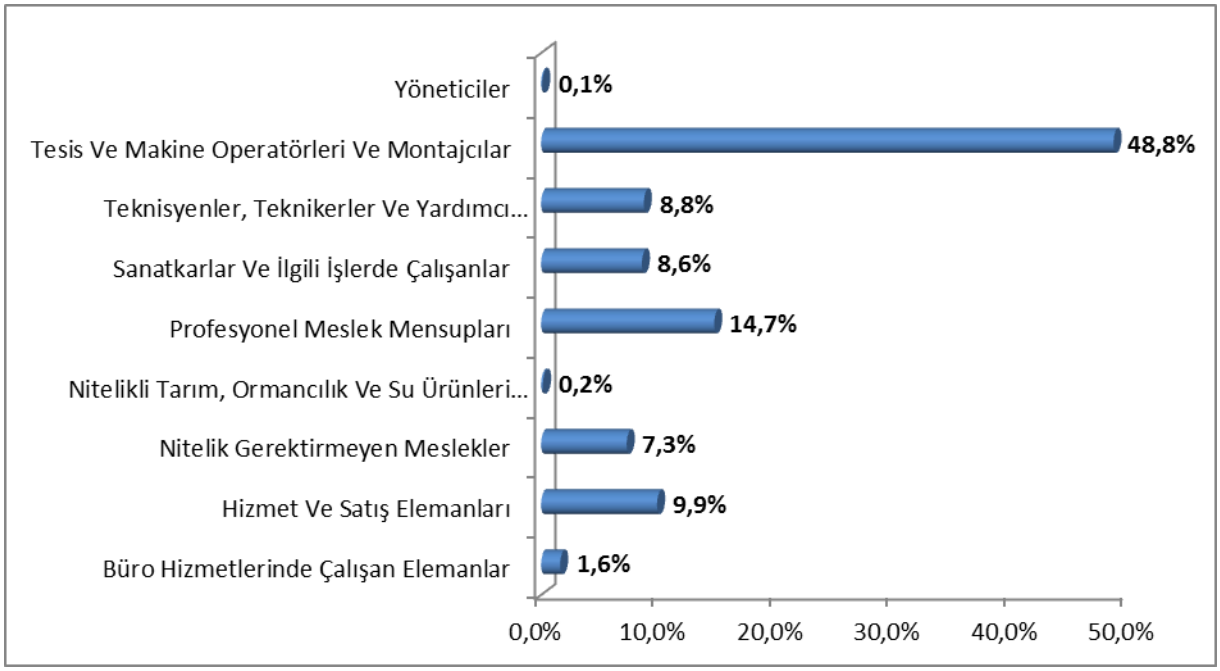

Iğdır ilinde temininde güçlük çekilen meslekler tır şoförü, model makineci, muhasebeci, özel eğitim öğretmenleri ve yolcu taşıma şoförü şeklinde sıralanmaktadır.

Grafik 38: Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler, Iğdır,2012

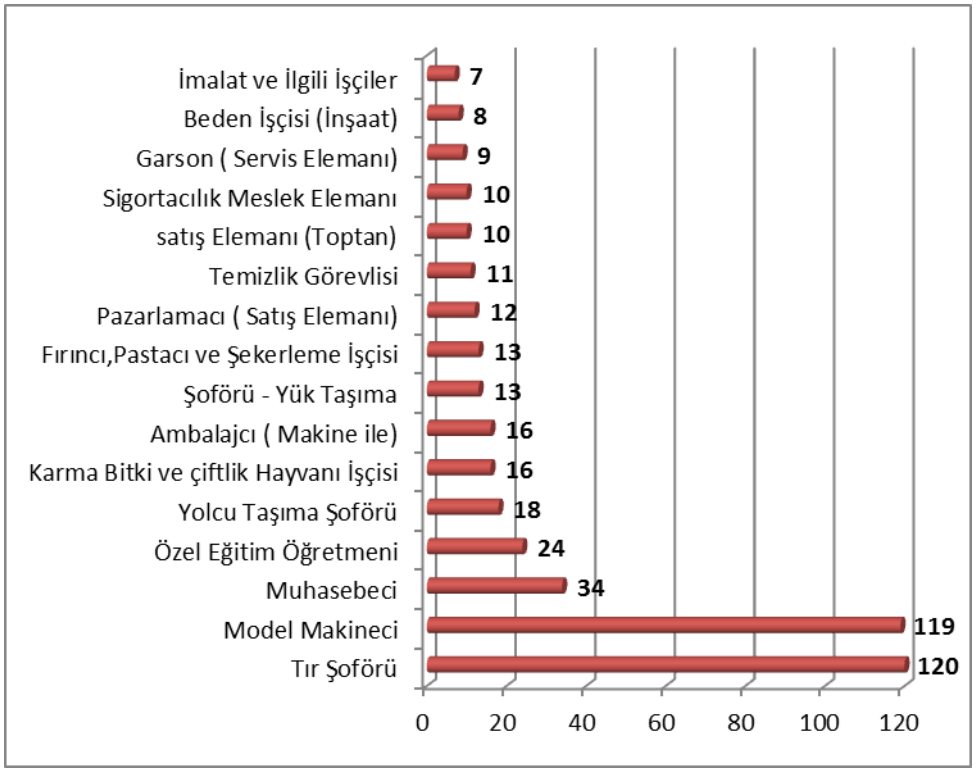

Kaynak: Iğdır İPA 2012

İşverenler tarafından sağlanan bilgilere göre eleman temininde güçlük çekilme nedenleri değerlendirilmiştir. İlde ve Türkiye genelinde yeterli beceri ve nitelikte eleman bulunamaması ilk sıradadır. Türkiye genelinde ilgili meslekte eleman bulunamaması ikinci sırada iken, Iğdır'da ikinci sırada iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Türkiye genelinde işveren kaynaklı nedenlerin oranları Iğdır iline göre daha yüksektir.

Grafik 39: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Iğdır,2012

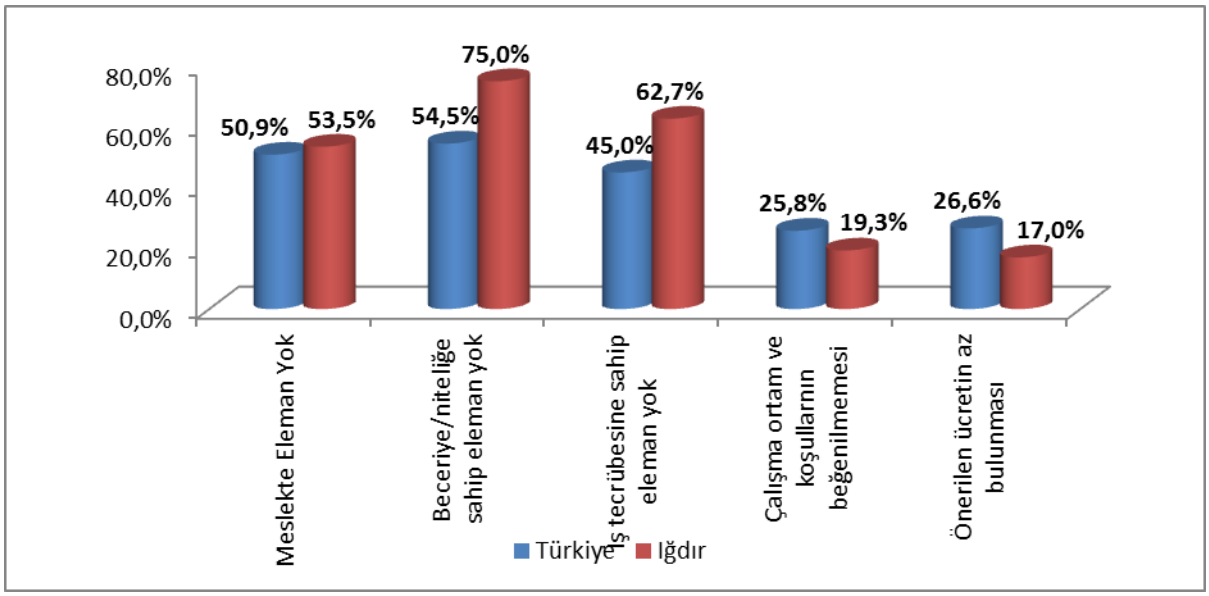

Tır şoförlerinin ilk sırada yer almasında yurt dışına çıkacak şoförlerin yeterli beceriye sahip olmaması ve gerekli iş tecrübesinin bulunmaması neden olmaktadır. Bu sebeplerle tır şirketlerinde tır şoförü sirkülasyonu çok fazladır. Üçüncü sırada yer alan muhasebeci temininde güçlük çekilme nedenlerinin arkasında yer alan en önemli faktör yeterli beceriye ve gerekli tecrübeye sahip eleman bulunamamasıdır. Bu alandaki açığı kapatmak için mesleki eğitim kursları ve staj programları açılması şarttır. Özel eğitim öğretmenleri mesleğinde eleman temininde güçlük yaşanmasının temel nedeni ise bu meslekte eleman bulunamamasıdır.

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

2012 yılında işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve eleman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde, Iğdır'da işten çıkartılan toplam 789 kişiye karşılık toplam 934 kişinin işe alındığı görülmekte iken Türkiye için bu rakamlar 1.409.300 kişinin işten çıkarılmasına karşılık 1.766.431 kişinin işe alındığını göstermektedir. Diğer ifadeyle, Iğdır için net çalışan artışı 145 kişi iken Türkiye için 357.131 kişi olarak ortaya çıkmaktadır

En fazla istihdam artışı İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret sektörlerindedir. İstihdam azalışı ise Ulaştırma ve depolama ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerindedir.

Tablo 24: Sektörlere Göre Net İstihdam Artışı ve Değişim Oranı,Iğdır,2012

Sektör	Net Artış	Net İstihdam Oranı
BİLGİ VE İLETİŞİM	0	**0,0%**
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	4	**0,1%**
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	4	**0,1%**
EĞİTİM	6	**0,2%**
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	6	**0,2%**
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	**0,0%**
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	7	**0,2%**
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0	**0,0%**
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	18	**0,5%**
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	-4	**-0,1%**

SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	**0,0%**
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	43	**1,2%**
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	-60	**-1,6%**
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	89	**2,4%**
İMALAT	10	**0,3%**
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	15	**0,4%**
İNŞAAT	8	**0,2%**
Genel Toplam:	145	**3,9%**

Kaynak: Iğdır İPA 2012

Türkiye genelinde 2012 yılında en fazla net istihdam artışı olan ilk üç sektör sırasıyla idari ve destek hizmetleri, imalat ve konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörüdür.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Türkiye genelinde yürütülen araştırma kapsamında işverenlerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri alınarak bir takım sayısal verilere dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler neticesinde Türkiye için 31 Aralık 2012 itibariyle işyerlerinin beklediği net istihdam artışı 115.201 kişi iken Iğdır için bu değer 474 kişidir.

31 Aralık 2012 tarihli toplam istihdam artışı beklentisinde Iğdır ve Türkiye için ilk sırayı imalat sektörü almaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü Iğdır'da ikinci sırada yer alırken Türkiye'de idari ve destek hizmetleri sektörü ikinci sıradadır. Üçüncü sırada ulaştırma ve depolama sektörü Iğdır için, toptan ve perakende ticaret sektörü ise Türkiye için yer almaktadır. Iğdır'da kısa vadede istihdam azalışı beklenen sektör bulunmamaktadır.

30 Haziran 2013 tarihi itibariyle sayısal olarak en fazla istihdam artışı beklenen sektörler İmalat, İnşaat ile Toptan ve perakende ticaret sektörleridir. Iğdır'da orta vadede istihdam azalışı beklenen sektör bulunmamaktadır.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Iğdır İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 12,8 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 15,7'ye yükselmektedir. Türkiye geneli için aynı oranlar Aralık 2012 için % 1,9 iken Haziran 2013 için % 3,7'dir. Iğdır ili istihdam artış beklentisi Türkiye genelinin çok üzerindedir. 2012 yılsonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %100,8 ile imalat, %20 ile inşaat ve % 16,3 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerindedir. İmalat sektöründeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında %2,3'lük azalışa geçmektedir. İnşaat sektöründe ise 2012 yılsonuna göre daha yüksek oranda artış beklentisi bulunmaktadır. 2013 Haziran'da en yüksek oranda istihdam artış beklentisi İnşaat sektöründedir. Mevsimsellik etkisinden dolayı bu sonuç gayet normaldir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Aralık ve Haziran Dönemlerinde NİDO, Iğdır, 2012

SEKTÖRLER	ARALIK 2012 BEKLENTİSİ	HAZİRAN 2013 BEKLENTİSİ
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	10,3%	10,3%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0,0%	1,1%
EĞİTİM	3,4%	3,4%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	4,3%	4,3%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	15,0%	15,0%
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	16,3%	16,3%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	11,3%	11,3%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	9,5%	9,7%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	3,6%	5,2%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	1,4%	1,4%
İMALAT	100,8%	98,5%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	2,2%	2,2%
İNŞAAT	20,0%	105,7%
TOPLAM	**12,8%**	**15,7%**

Kaynak: Iğdır İPA

31 Aralık itibariyle meslekler bazında beklenen artışa bakıldığında Iğdır için ilk üç sırada model makineci, tır şoförü ve kumaş paketleme işçisi yer almaktadır. Türkiye sıralaması ise temizlik görevlisi, beden işçisi (genel) ve güvenlik görevlisi şeklindedir.

Tablo 26: En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek, Iğdır, 2012

EN FAZLA İSTİHDAM ARTIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2012	30 HAZİRAN 2013
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev
Kumaş Paketleme İşçisi	Kumaş Paketleme İşçisi
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Planlama Ve Kontrol İşçisi (Tekstil)	Planlama Ve Kontrol İşçisi (Tekstil)
Ütücü	Ütücü
Şoför (Yolcu Taşıma)	Sıvacı
Muhasebeci	Şoför (Yolcu Taşıma)
Tır-Çekici Şoförü	Muhasebeci
Diğer Baskıcılar	Soğuk Demirci
Diğer Dikişçiler Ve Nakışçılar	Tır-Çekici Şoförü
Nezaretçi Ve Ustabaşı (İnşaat İşleri)	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi
Güvenlik Görevlisi	Duvarcı
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Makineyle)
Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	Diğer Baskıcılar
Şoför-Yük Taşıma	Diğer Dikişçiler Ve Nakışçılar
Şarküteri, Bakkal Ve Gıda Pazarları Satış Elemanı	Boyacı-Bina
Pişirici (Ekmek)	Beden İşçisi (İnşaat)
Kamyonet Şoförü	Güvenlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)
Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat	Sigortacılık Meslek Elemanı

Kaynak: Iğdır İPA

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır.

31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihlerinde istihdam en fazla istihdam artışı beklenen meslekler incelendiğinde her iki döneminde ilk 5 mesleğinin ortak olduğu görülmektedir. Ayrıca 12 mesleğin her iki tarihte ilk 20 içerisinde olduğunu görmekteyiz. İstihdam artışı beklenen meslekler içerisinde Tekstil imalatı sektörüne ilişkin meslekler dikkat çekmektedir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek, Iğdır, 2012

EN FAZLA İSTİHDAM AZALIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31.Ara.12	30.Haz.12
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Matbaa Teknisyeni	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)
Satış Danışmanı	Matbaa Teknisyeni
Mobilya Montaj İşçisi	Mobilya Montaj İşçisi
Oto Yıkama Elemanı	Oto Yıkama Elemanı
Eczane İşçisi	Eczane İşçisi
Elektrik Teknisyeni	Elektrik Teknisyeni
	Satış Danışmanı

Kaynak: Iğdır İPA

Kısa ve orta vadede Iğdır ilinde istihdam azalışı beklenen mesleklere bakıldığında 31 Aralık 2012 tarihinde istihdam azalışı beklenen mesleklerin tamamı için 30 Haziran için de istihdam azalışı beklenmektedir.

SONUÇ

Iğdır İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2012 yılında Iğdır ilinde gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Iğdır ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TRA2 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırma çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Iğdır özelinde beyan edilen sadece 3693 çalışanı kapsıyor olmasıdır. 2011 yılı itibariyle Iğdır ilinde çalışma yaşı nüfusun (15-64 yaş) yaklaşık 116.000 olduğu, bu nüfusun da 2010 yılı itibariyle %50,9'unun işgücüne katıldığı düşünüldüğünde araştırmanın kapsamı hayli daralmış olmaktadır. Buna tarım sektörü, kayıt dışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

TRA2 bölgesinde iktisadi faaliyet ve istihdam (%55,8) tarım sektöründe yoğunlaşmakta, fakat en fazla Gayri Safi Katma Değer hizmetler sektöründe üretilmektedir. TRA2 bölgesinde istihdam ve işgücüne katılım Türkiye'den yüksek, ancak kişi başı Gayri Safi Katma Değer Türkiye genelinden %38,4 daha azdır. Bu durum tarım sektörünün ağırlığından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla tarımdan ayrılan kesimin kente geldiğinde iş olanağı bulabilmesi için sunulacak işgücü yetiştirme faaliyetlerinden yararlanması gerekmektedir.

Iğdır'da çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha düşük eğitimlidir. Buna ek olarak Iğdır ilinde çalışma yaşı kapsamındaki kadın nüfus, erkek nüfustan daha az eğitimlidir. TRA2 bölgesinde özellikle kadınlar işgücü piyasası dışındadır (%34). Bu oran erkekler için %11,6, toplamda da %45,6 oranındadır. Ayrıca işsizlik oranlarına bakıldığında, TRA2 bölgesinde işsizliğin %10,2 oranıyla Türkiye ortalamasının üstündedir. İşsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun erkekler için %19,2 ile 15-19 yaş grubu olduğu, kadınlar için ise %12,3ile 20-24 yaş grubu olduğu görülmektedir. TRA2 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için

kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

İşgücü arzının eğitim durumu açısından bir diğer önemli tespit, son yıllar için bakıldığında ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile izleyen dönemde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 531 öğrencilik bir fark olduğudur. İlköğretim mezunlarının %14,2'sine tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. Bu durumda ilköğretimden sonra öğrenim hayatına son veren kesimin de işgücüne katılabilmesi ve istihdam olanaklarından yararlanabilmesi için verilecek işgücü yetiştirme eğitimlerinden faydalanması gerekmektedir. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Iğdır ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2012 yılı itibariyle Iğdır ilinde açık işlere başvuru yapan 6.232 kişi bulunmaktadır. İşe yerleştirilmiş olanların sayısı ise başvuranların yaklaşık üçte birine tekabül eden 2.901 kişidir. Ayrıca TRA2 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da 20-34 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda ilkokul ve ortaokul mezunları tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Iğdır ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden bir tanesinin 20-34 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Iğdır ili özelinde imalat, toptan ve perakende ticaret ile ulaştırma ve depolama sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vade de bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir. Bunun yanı sıra madencilik ve taş ocakçılığı ile elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerinde duraklama ve/veya düşüş olduğu da fark edilmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu duraklama ve düşüşü göz önüne alması gerekir.

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Iğdır ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri olarak belirmektedir. Ayrıca kısa ve orta vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektörler de imalat ve inşaat sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslek olarak açık işlere bakıldığındaysa Iğdır ilinde işgücü talebinin tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (238 kişi); sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar (87 kişi); nitelik gerektirmeyen meslek elemanları (67); ve hizmet ve satış elemanları (51) meslekleri nde yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Iğdır ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla çalışan sayısının kadınlar için nitelik gerektirmeyen işlerde yoğunlaştığı, erkekler içinse tesis ve makine operatörleri ve montajcılarda yoğunlaştığıdır. Bu kategorilerde meslek olarak açık işlere bakıldığında da 238 kişilik açık işle ilk sırada 67 kişilik açık işle üçüncü sırada gelmektedir. Ayrıca temininde güçlük çekilen mesleklerde de tır şoförü, model makineci, muhasebeci ve yük taşıma şoförü kategorileri gibi zor çalışma koşullarıyla bilinen meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Iğdır ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu araştırma ve analiz çerçevesinde ücret ve çalışma koşulları gibi işgücü piyasası bileşenleri değerlendirilmeye alınmadığı için, bu tespitin işgücü arz ve talebi arasında var olan dengesizlikleri gidermekte işlevsel olacağı düşünülmemektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Iğdır'da istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- TRA2 bölgesinde tarım sektörünün ağırlığından ötürü bu sektörde meydana gelecek olası daralma tarımdan ayrılan kesimin kente göç etmesine neden olabilir. Bu nedenle, tarım sektöründen ayrılan kişiler ve özellikle kadınlar göz önüne alınarak bu bireylerin istihdamını sağlayacak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi de gerekmektedir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontejanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle imalat ve inşaat sektörlerinde beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Iğdır'daki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Iğdır İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuyla paylaşmalı
- Düzenli periyodlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı
- Kurum veri tabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalı

KAYNAKÇA

1. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

2. Ekonomi Bakanlığı, İş Piyasası İstatistiği 2012

3. Kalkınma Bakanlığı, 2012 Kamu Yatırımları

4. TOBB, 2011 istatistikleri, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

5. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı

6. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara.

7. Türkiye İş Kurumu, 2011 İstatistik Yıllığı.

8. TİSK ve Türk-İş (2007) İl Düzeyinde İşgücü Piyasasını İzleme Rehberi, TİSK ve Türk-İş Yerel Düzeyde İşgücü Piyasasını İzleme ve Yönlendirme Mekanizmalarının Etkinleştirilmesi Projesi, 2007, Ankara.

9. www.tuik.gov.tr

10. www.tobb.org.tr

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IĞDIR İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI
(İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.”
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Ünvanı :
İşyerinin Tabela Ünvanı:
…..
ADRES BİLGİLERİ
…..
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
…..
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
…..

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakcılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı		
	Değişmiş		
3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Sayfa 1

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6 Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	2- HAYIR	1	2	3	4	5
	☐☐	☐											☐					

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

01	02	03
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01		02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?		Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum.	☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.	☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler		30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
		|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01		02	03
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?		Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum.	☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.	☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler		30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
		|_|_|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Anket Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|_|_|	|_|					

Ek 2- Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v(\hat{Y}_h) = N_h^2 v(\bar{y}_h) = N_h^2 \left[\sum (y_i - \bar{y}_h)^2 / (n_h - 1)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v(\hat{Y}) = \sum_h v(\hat{Y}_h)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c- Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Iğdır ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.
Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.
Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.
Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taş ocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım, Ormancılık, Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül- 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textit{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri

J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{\text{İşsiz}}{\text{İşgücü arzı (istihdam+işsiz)}}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14\text{ yaş nüfus} + 65\text{ yaş nüfus})}{15-64\text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4- Ek Tablolar

Tablo 1: 2012 Yılı Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı

2012 YILI KAMU YATIRIMLARININ İLLERE GÖRE SEKTOREL DAĞILIMI

Bin TL

İLLER	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER KAMU HİZMETLERİ	İL TOPLAMI
ADANA	62 579	11 109		4 798	5 895			87 282	16 400	76 998	265 061
ADIYAMAN	29 083	99 049			23 236		2 900	42 328	26 070	70 455	293 123
AFYONKARAHİSAR	72 502	3 314	6 400	1 536	13 385	845	13 546	49 541	40 600	27 697	229 366
AĞRI	32 560	153		930	39 225	50	80 894	51 351	8 100	55 679	268 942
AMASYA	26 789	157		6 504	6 812			24 588	402	51 304	116 556
ANKARA	59 116	233 380	49 511	43 430	1 774 033	1 001	10 945	295 959	81 452	1 004 544	3 553 371
ANTALYA	59 370	305		16 704	32 636	39 624	251	58 692	42 000	170 811	420 393
ARTVİN	6 779	644	1 000	749 846	33 070		11 940	21 898	5 000	19 527	849 704
AYDIN	50 608	1 783		33 966	1 695	2 980	1 300	40 367	15 202	35 975	184 076
BALIKESİR	63 857	20 528	37 588	2 366	38 913	3 200		48 090	33 400	55 444	303 386
BİLECİK	2 407			1 500	421			26 101		13 468	43 897
BİNGÖL	27 273	566		39 500	23 420		1 373	53 238	6 700	17 791	169 863
BİTLİS	6 093	164		5	5 324	3 500	1 827	32 461	5 552	18 497	73 424
BOLU	3 110				35 668	50		32 721	6 950	18 236	96 735
BURDUR	29 351	1 147			1 197		130	42 303	2 500	8 617	85 255
BURSA	47 996	7 450	1 300	35 034	171 007	2 000	810	75 010	42 653	69 037	452 297
ÇANAKKALE	64 254	10 631		46 421	15 004	14 096	750	44 204	12 802	12 725	220 887
ÇANKIRI	26 475	1 142		1 385	3 620	2 000	120	29 559	3 900	8 441	76 642
ÇORUM	13 463	3 092		3 000	9 402		2 288	34 631	4 000	39 960	109 836
DENİZLİ	28 013	2 911	12 300	124	5 468	4 760	1 912	33 263	19 150	34 796	142 697
DİYARBAKIR	376 617	68 855	2	18 283	15 029		12 205	100 673	25 200	181 009	798 074
EDİRNE	64 438	2 612		3 576	23 059	5 319		37 981	10 300	9 159	156 444
ELAZIĞ	14 132	1 531		23 186	19 202	50	90	35 250	19 930	35 925	149 296
ERZİNCAN	11 222	955		2 372	68 723		988	31 855	2 700	56 902	175 727
ERZURUM	54 765	7 503	189	6 109	17 258		6 011	55 889	27 402	73 859	248 984
ESKİŞEHİR	10 476	19 480	65 179	7 665	49 079	956	750	44 922	11 350	58 959	268 816
GAZİANTEP	111 191	9 486	95	2 182	78 514		1 300	89 436	7 150	60 885	360 239
GİRESUN	15 071	202		2 202	7 674		6 996	38 898	16 150	43 975	131 168
GÜMÜŞHANE	18 522	201		4 790	4 156		415	28 748	3 000	2 356	62 188
HAKKARİ	20 751	11 210		247	23 762		212	48 776	3 002	12 669	120 629
HATAY	43 230	107 862		28 952	24 912	752	2 000	53 171	13 300	40 275	314 474
ISPARTA	21 561	1 883		3 385	1 671	3 050		38 273	6 650	7 300	83 773
İÇEL	41 551	84	10	30 256	11 790	18 750		187 438	36 100	132 121	460 100
İSTANBUL	23 105	21 964	29 000	136 415	1 672 526	650	1 599	293 329	51 500	329 155	2 559 243
İZMİR	69 686	2 524	504	42 993	257 947	7 380	1	106 621	44 050	172 910	704 596
KARS	26 174	385		750	33 594	30	10 700	34 254	19 552	18 438	143 877
KASTAMONU	33 522	154		4	19 646	1 500	2 842	30 049	19 700	10 651	118 268
KAYSERİ	61 651	5 460		280	26 055	650	277	65 418	11 150	50 158	221 099
KIRKLARELİ	11 099	27 300		17 762	2 056			29 954	5 600	29 558	123 329
KIRŞEHİR	6 941	8 237		4	25 123	250	500	50 576	1 350	7 575	100 556
KOCAELİ	836		14 800	4 123	2 006	3 705		72 927	6 000	113 446	217 842
KONYA	206 788	5 733		22 710	25 945		276	101 796	20 500	106 899	490 647
KÜTAHYA	21 331	52 872	20 490	46 929	6 010		45 000	47 752	9 200	14 501	266 085
MALATYA	59 655	2 752			18 995			49 207	12 454	21 975	165 238
MANİSA	43 260	22 096		66 619	8 128	541		40 985	39 705	38 698	260 034
KAHRAMANMARAŞ	88 639	37 468		211 577	6 197			72 123	29 004	13 769	458 777

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)

Tablo2:Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri*

Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6

Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8

Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2

Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)

İŞKUR

4447587

İŞKUR

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI